

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

**VÝCHOVA A VZDELÁVANIE 2016:
PEDAGÓG A JEHO PERSPEKTÍVY
V KONTEXTE SÚČASNEJ EDUKAČNEJ PRAXE**

Zborník abstraktov z medzinárodnej vedeckej konferencie
12. - 13. september 2016

Filozofická fakulta

Košice 2016

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici
Pedagogická fakulta KU v Ružomberku

Výchova a vzdelávanie 2016: Pedagóg a jeho perspektívy v kontexte súčasnej edukačnej praxe

Zborník abstraktov z medzinárodnej vedeckej konferencie
12. - 13. september 2016

Košice 2016

Výchova a vzdelávanie 2016: Pedagóg a jeho perspektívy v kontexte súčasnej edukačnej praxe

**Zborník abstraktov z medzinárodnej vedeckej konferencie
12. – 13. septembra 2016**

Zborník obsahuje abstrakty príspevkov účastníkov medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá sa konala 12. – 13. septembra 2016 v Košiciach.

Zostavovatelia:

PaedDr. Renáta Orosová, PhD., *Filozofická fakulta, Univerzita P.J.Šafárika v Košiciach*

Mgr. Zuzana Boberová, PhD. PhD., *Filozofická fakulta, Univerzita P.J.Šafárika v Košiciach*

Emília Marcinová PhD., *Filozofická fakulta, Univerzita P.J.Šafárika v Košiciach*

Recenzenti:

prof. Volodymyr Starosta, DrSc., *Filozofická fakulta, Univerzita P.J.Šafárika v Košiciach*

PaedDr. Janka Ferencová, PhD., *Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove*

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani jeho žiadnu časť nemožno reprodukovat', ukladať do informačných systémov alebo inak reprodukovat' bez súhlasu majiteľov práv.

Za odbornú a jazykovú stránku tejto publikácie zodpovedajú autori.

Vydavateľ:

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Miesto a rok vydania: Košice, 2016

Vydanie: prvé

Počet strán: 116

Dostupné od: september 2016

Umiestnenie: <http://unibook.upjs.sk/>

© 2016 Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach a autori jednotlivých abstraktov

ISBN 978-80-8152-434-9

Organizátori konferencie

Katedra pedagogiky, Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Katedra pedagogiky, Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici

Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky sociálne znevýhodnených skupín, Inštitút
Juraja Páleša v Levoči, Pedagogická fakulta KU v Ružomberku

Odborní garanti konferencie:

Pedagogika: prof. Volodymyr Starosta, DrSc. (FF UPJŠ, Košice, SK)

Sociálna pedagogika: prof. PhDr. Jolana Hroncová, PhD. (PF UMB, Banská Bystrica, SK)

Špeciálna pedagogika: doc. PaedDr. Beáta Akimjaková, PhD. (PdF KU, Ružomberok, SK)

Vedecký výbor:

prof. N. M. Burinska, DrSc. (NAPV, Kijev, UK)

prof. PhDr. Ingrid Emmerová, PhD. (PF UMB, Banská Bystrica, SK)

prof. PhDr. Jolana Hroncová, PhD. (PF UMB, Banská Bystrica, SK)

prof. nadzw. dr hab. Mirosław Kowalski (FESHU UZG, Zielona Góra, PL)

prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc. (FF UPJŠ, Košice, SK)

prof. Volodymyr Starosta, DrSc. (FF UPJŠ, Košice, SK)

doc. PaedDr. Beáta Akimjaková, PhD. (PdF KU, Ružomberok, SK)

doc. PaedDr. Vlasta Belková, PhD. (PF UMB, Banská Bystrica, SK)

doc. PhDr. Marta Černotová, CSc. (FHPV PU, Prešov, SK)

doc. RNDr. Mária Ganajová, CSc. (PF UPJŠ, Košice, SK)

doc. PaedDr. Jarmila Honzíkova, Ph.D. (PdF ZČU, Plzeň, ČR)

doc. RNDr. Marián Kireš, PhD. (PF UPJŠ, Košice, SK)

doc. PhDr. Ľudmila Krajčíriková, PhD. (PdF KU, Ružomberok, SK)

Organizačný výbor:

PaedDr. Renáta Orosová, PhD. (FF UPJŠ, Košice, SK)

Mgr. Zuzana Boberová, PhD. (FF UPJŠ, Košice, SK)

Emília Marcinová (FF UPJŠ, Košice, SK)

Úvodom o zameraní a cieľoch konferencie

Medzinárodná vedecká konferencia je zameraná na problematiku vzdelávania a výchovy v oblasti základného, stredného a vysokého školstva a školských zariadení z pohľadu pedagóga. Zreteľ kladie na súčasný stav a perspektívy pedagóga v edukačnej praxi, pedagogické a sociologické aspekty výchovy v základných vzdelávacích a výchovných inštitúciách, ako aj aktuálne aspekty pregraduálnej prípravy pedagógov. Je určená vedeckým pracovníkom, mladým vysokoškolským učiteľom, doktorandom, ako aj odborným a pedagogickým pracovníkom, s cieľom prezentovať pedagóga – učiteľa, sociálneho pedagóga, špeciálneho pedagóga v súčasnej perspektíve, poukázať na ich nevyhnutnú súčinnosť vo vzťahu k edukácii a vyvolať diskusiu k aktuálnym otázkam prezentovaných oblastí výchovy a vzdelávania v kontexte súčasnej situácie v školstve.

Ciele konferencie:

- prezentovať súčasné postavenie a funkciu pedagóga v edukačnej praxi a jeho perspektívy,
- analyzovať stav a problémy pedagógov pri prepájaní teórie a praxe výchovy a vzdelávania v súčasnosti,
- prezentovať aktuálne otázky vzdelávania, výchovy z pohľadu učiteľov, sociálnych pedagógov a špeciálnych pedagógov,
- prezentovať aktuálne otázky a trendy v pregraduálnej príprave pedagógov,
- prezentovať výsledky empirických výskumov zameraných na pedagógov a ich pôsobenie v školských a mimoškolských inštitúciách.

Tematické okruhy konferencie:

A. Pedagóg – učiteľ v edukačnom procese

Moderná škola kladie náročné požiadavky na výchovu a vzdelávanie v edukačnom procese a zároveň požaduje systematické prepájanie rovín teórie a praxe. V súčasnosti sa preferuje zavádzanie nových, inovačných a alternatívnych spôsobov učenia, vyučovacích koncepcií a prístupov učiteľov. Aké sú aktuálne trendy? Zlepšujú efektivitu vzdelávania a výchovy? Sú v tomto smere revolučné zmeny v edukačnom procese nevyhnutné? Aký dopad majú na učiteľa a žiaka? Sú učiteľia znalí predmetnej problematiky? Inovujú svoje pedagogické pôsobenie? Aká je úspešnosť inovácií v ich zavádzaní do pedagogickej praxe?

B. Sociálny pedagóg v edukačnom procese

Zákon o výchove a vzdelávaní vymedzil postavenie a úlohy sociálneho pedagóga v prostredí materských, základných, stredných škôl a školských zariadení. Rast sociálnych patologických javov v školských podmienkach, nárast počtu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia si evokuje nezastupiteľné miesto sociálneho pedagóga v tomto prostredí. Aké sú súčasné trendy v sociálnej pedagogike? Čomu sa venujú aktuálne empirické výskumy v oblasti sociálnej pedagogiky a sociológie výchovy? Ktoré sociálno-výchovné problémy sa v súčasnej dobe dostávajú do popredia a vyžadujú nové spôsoby riešenia? Aké sú možnosti prevencie sociálnej patológie v školskej praxi?

C. Špeciálny pedagóg v edukačnom procese

Zákon o výchove a vzdelávaní vymedzil postavenie a úlohy špeciálneho pedagóga, ktorý vykonáva odborné činnosti zamerané na špeciálnopedagogickú diagnostiku, poradenstvo, intervenciu žiakom s postihnutím a reedukáciu porúch správania. Jeho súčinnosť s učiteľom, rodičom a samotným žiakom je v súčasnosti nepostrádateľná. Aké sú súčasné trendy v špeciálnej pedagogike? Čomu sa venujú aktuálne empirické výskumy v oblasti špeciálnej pedagogiky? Ktoré problémy v oblasti špeciálnej pedagogiky sa v súčasnosti dostávajú do popredia a vyžadujú nové spôsoby riešenia? Aké formy špeciálno pedagogického poradenstva sú pedagogickými zamestnancami škôl a školských zariadení preferované? V čom spočíva špeciálna edukácia žiakov?

D. Pregraduálna príprava pedagógov

Požiadavky na modernú školu prinášajú v súčasnosti nové podnety a impulzy aj do pregraduálnej prípravy pedagógov. V súvislosti s reformou slovenského školstva sa v tomto smere venuje pozornosť najmä kurikulárnej transformácii a kvalite pedagóga. Aké sú možnosti skvalitnenia prípravy budúcich pedagógov pre pedagogickú prax zameranú na oblasť vzdelávania a oblasť výchovy? Kde sú najväčšie nedostatky v ich príprave? Čo najviac ovplyvňuje ich adaptáciu na pedagogickú prax? Sú podstatným východiskom moderné vyučovacie metódy, formy a prostriedky vo vysokoškolskej edukácii? Aké sú názory a postoje študentov k ich budúcemu povolaniu?

Príspevky v zborníku sú rozdelené podľa tematických okruhov konferencie a zoradené abecedne podľa priezviska autora.

Hlavné plenárne prednášky

SOCIÁLNY PEDAGÓG V ŠKOLE V TEORETICKEJ REFLEXII A JEHO PROBLÉMY V PRAXI

SCHOOL SOCIAL PEDAGOGUE IN THEORETICAL REFLECTION AND PRACTICAL PROBLEMS

Jolana Hroncová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Aj keď profesia sociálneho pedagóga ako odborného zamestnanca v školách a školských zariadeniach je v legislatívnej rovine na Slovensku lepšie ukotvená ako v krajinách V4, školská prax značne zaostáva za legislatívnymi možnosťami. Sociálni pedagógovia v školách sa nachádzajú iba ojedinele a musia zápasíť s mnohými problémami pri realizácii školskej sociálno-výchovnej preventívnej práce. Medzi najzávažnejšie z nich patria pretrvávajúca absencia profesijného štandardu: Sociálny pedagóg, nedostatok metodických príručiek a tiež obmedzené možnosti aktualizácie celoživotného vzdelávania. V príspevku sú prezentované empirické zistenia celoslovenského výskumu, ktorý bol zameraný na profesiu školského sociálneho pedagóga.

Kľúčové slová:

sociálny pedagóg, profesia sociálneho pedagóga, metodická príručka, profesijný štandard, aktualizácia vzdelávania

Abstract:

Although the profession of social educator as professional staff in schools and school facilities in Slovak legislatures is better anchored than in the V4 countries, school practice lags far behind the legislative opportunities. Social educators are to be found in schools only occasionally and have to struggle with many problems in the implementation of school socio-educational prevention work. The most important ones include the continued absence of professional standards: social educator, lack of methodological manuals and also limited possibilities for an update of lifelong learning. The paper is presenting empirical findings of all Slovak research, which focused on the profession of a school social pedagogue.

Key words:

the social pedagogue, profession of a social pedagogue, a methodical handbook, professional standards, updating training

UČITELIA V REFORMÁCH ŠKOLY A KURIKULA

TEACHERS IN THE MIDST OF THE SCHOOL AND CURRICULUM REFORMS

Beata Kosová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky

Abstrakt:

Pretože úspech každej reformy školy a kurikula závisí predovšetkým od učiteľov, referát hľadá odpoveď na otázku, za akých podmienok učitelia naozaj implementujú reformné zmeny do praxe. Všíma si najmä subjektívne predpoklady, rôzne aspekty učiteľovej práce a jeho pripravenosti na reformy, ktoré ovplyvňujú to, či sa učitelia stávajú skutočnými autonómnyimi tvorcami edukačných inovácií. Vychádza pritom z množstva zahraničných výskumov zapojenia učiteľov do reforiem a inovácií a z výsledkov výskumu, realizovaného Pedagogickou fakultou UMB na Slovensku. Na základe medzinárodných pohľadov na optimálny priebeh edukačných reforiem, vrátane prípravy a zapojenia učiteľov, navrhuje kroky, ktoré je potrebné na Slovensku urobiť, aby sa deklarované reformné zmeny nielen formálne, ale naozaj mohli uplatniť v praxi.

Kľúčové slová:

učiteľ, profesijná autonómia, de-profesionalizácia, expertnosť učiteľa, postoj k zmene, edukačná reforma, teória systémovej zmeny, modely kurikulárnej inovácie

Abstract:

Since the success of any school and curriculum reform depends primarily on teachers, the present contribution seeks an answer to the question under what conditions do the teachers actually implement reforms changes into practice. Particularly, it discusses the subjective assumptions, different aspects of teachers' work and her readiness for reforms, affecting whether teachers become really autonomous agents of educational innovation. It is based on a body of international research studying the involvement of teachers into reforms and innovation, and also on the results of a Slovak research carried out by the Faculty of Education, UMB. Based on various international perspectives on the optimal course of educational reforms - including preparation and involvement of teachers - it proposes actions needed to be made in Slovakia, in order to really – and not just formally – apply the declared reform changes in practice.

Key words:

teacher, professional autonomy, de-professionalisation, teacher's expertise, attitude to change, educational reform, the theory of systemic change, curricular innovation models

Sekcia A. Pedagóg – učiteľ v edukačnom procese

MIGRAČNÉ TENDENCIE VYSOKOŠKOLSKÝCH ŠTUDENTOV V KONTEXTE SEBA-DETERMINAČNEJ TEÓRIE (SDT) S DÔRAZOM NA ROLU AUTONÓMIE

MIGRATION TENDENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS IN THE CONTEXT OF SELF-DETERMINATION THEORY (SDT) WITH THE EMPHASIS ON THE ROLE OF AUTONOMY

Jozef Benka - Oľga Orosová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

Abstrakt:

Migrácia a možnosti práce, vzdelávania a života v rôznych krajinách a kultúrach sa stala prirodzenou súčasťou nášho politicko-kultúrneho usporiadania. Sama o sebe má mnoho rozmerov a jedným z jej nezanedbateľných je kontext vysokoškolských študentov. Cieľom tejto práce je analyzovať motivácie, ktoré majú v tomto smere vysokoškolskí študenti na Slovensku a taktiež sa zamerať na ich možné súvislosti s rolou autonómie ako kľúčového konceptu Seba-determinačnej teórie (SDT) vyjadrujúceho psychologickú previazanosť jednotlivca a spoločnosti.

Výskumnú vzorku tvorili vysokoškolskí študenti z univerzít celého Slovenska ($n=375$, vek=22,9, $SD=3,0$), ktorí sa zúčastnili online prieskumu a vyplnili dotazníky ohľadom motivácie k migrácii, autonómie. Dáta boli analyzované prostredníctvom faktorovej analýzy a regresných analýz.

Identifikovaných bolo niekoľko faktorov migračných tendencií. Z toho autonómia preukázala pozitívny vzťah k motívom ako sú cestovanie ($\beta=0,243$; $p<0.001$) vzdelanie ($\beta=0,188$; $p<0.001$) a kultúrna otvorenosť ($\beta=0,195$; $p<0.001$). Celková vysvetlená variácia však bola nízka a pohybovala sa od 8-9%.

Výsledky poukazujú na rozmanitosť tendencií a motivácií k migrácii. Zároveň poukazujú na relatívnu dôležitosť autonómie vzhľadom na špecifické typy motivácií migračných tendencií.

Kľúčové slová:

vysokoškolskí študenti, migračné tendencie, autonómia

Abstract:

Migration and opportunities for work, education and living in different countries and cultures has become a natural part of our political and cultural settings. Migration can be analyzed from many angles and one of the is the context of university students. The aim of this work is to analyze motivations which university students in Slovakia might have in this respect. Next it is to explore their associations with autonomy as a key concept of Self-determination theory (SDT) which addresses the interconnectedness of an individual and her/his society.

The study sample consisted of university students from all regions of Slovakia (n= 375, age= 22.9, SD=3.0) who participated in an online survey and completed questionnaires on motivation to migration and autonomy. The data were analyzed using factor analyses and regression analyses.

Several factors of migration tendencies were identified. Autonomy was found to be positively associated with the motives such as travel, education and cultural openness. The total explain variance was low ranging between 8-9%.

The results show that there is a variety in motivations to migrate. But they also revealed a relative importance of autonomy in relation to certain motivations for migration tendencies.

Key words:

university students, migration tendencies, autonomy

**EFEKTÍVNOSŤ PROGRAMU UNPLUGGED A DESKRIPTÍVNE NORMATÍVNE PRESVEDČENIA
MEDZI DOSPIEVAJÚCIMI. RODOVÉ ROZDIELY**

**THE EFFECTIVENESS OF PROGRAM UNPLUGGED AND DESCRIPTIVE NORMATIVE BELIEFS
AMONG EARLY ADOLESCENTS. GENDER DIFFERENCES**

Marianna Berinšterová - Oľga Orosová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

Abstrakt:

Cieľom príspevku je skúmať rodové rozdiely v efektívnosti školského programu univerzálnej prevencie Unplugged 12 mesiacov od jeho ukončenia (T2), pričom indikátorom efektívnosti programu boli deskriptívne normatívne presvedčenia (DNP) o počte rizikovo sa správajúcich kamarátov (denné fajčenie, užívanie alkoholu, opitosť). Kontrolovanými premennými boli DNP pred realizáciou programu (T1) a pripútanie voči škole (T2).

Reprezentatívnu vzorku tvorilo 1295 žiakov základných škôl ($M_{vek}(T1)=11,52$, $SD=0,61$; 47% chlapcov; APVV 0253-11). Vzorka bola rozdelená do 3 kategórií: experimentálna skupina s angažovaným lektorom, experimentálna skupina s neangažovaným lektorom, kontrolná skupina. DNP boli merané prostredníctvom dotazníka medzinárodnej štúdie ESPAD a následne dichotomizované metódou visual binning. Pripútanie voči škole bolo sledované prostredníctvom dotazníka RYDM (Resilience and Youth Development Module). Pomocou binárnych logistických regresíí boli skúmané vzťahy medzi premennými zvlášť u chlapcov a u dievčat.

Medzi dievčatami, avšak nie medzi chlapcami, bola účasť v skupine s angažovaným lektorom programu Unplugged spojená s nižšou mierou DNP (denné fajčenie; užívanie alkoholu; opitosť). Taktiež bola medzi dievčatami vyššia miera pripútanosti voči škole spojená s nižšou mierou DNP (denné fajčenie, užívanie alkoholu, opitosť) medzi dievčatami.

Výsledky poukazujú na rodové rozdiely v efektívnosti programu ako aj na dôležitosť fidelity realizácie programov prevencie.

Kľúčové slová:

program Unplugged, deskriptívne normatívne presvedčenia, angažovanosť lektora, dospievajúci

Abstract:

The aim of this contribution is to explore gender differences in the effectiveness of the school-based universal prevention program Unplugged 12 months after the implementation of the program (T2). The indicators of the program effectiveness were descriptive normative

beliefs (DNB) regarding the number of friends with risky behavior (daily smoking, alcohol use, drunkenness). Controlled variables were DNB before the implementation of the program and school attachment (T2).

Study sample was representative and consisted of 1295 elementary school students (Mage=11.52; SD=0.61; 47% boys; APVV 0253-11). The sample was divided into 3 categories: experimental group with a committed teacher, an experimental group with an uncommitted teacher and a control group. The DNB was measured by questionnaire from an international study ESPAD and dichotomised by the visual binning method. School attachment was explored by the questionnaire RYDM (Resilience and Youth Development Module). Binary logistic regression was used to explore associations between variables separately for boys and girls.

Among girls, but not among boys, participation in the program with a committed teacher was associated with a lower level of DNB (daily smoking, alcohol use, drunkenness). Furthermore, a higher level of school attachment was associated with a lower level of DNB (daily smoking, alcohol use, drunkenness) among girls.

Results point to gender differences in the program Unplugged effectiveness and to the importance of fidelity of the implementation of the program.

Key words:

program Unplugged, descriptive normative beliefs, commitment of teacher, adolescents

**DOMINANCIA UČITEĽA V PROCESE DOMINANCIE ŽIAKA. HUDOBNÁ TVORBA A TVORIVOSŤ
V EDUKAČNOM PROCESE**

**THE DOMINANCE OF TEACHER IN THE PROCESS OF DOMINANCE OF STUDENT. MUSIC
PRODUCTION AND CREATIVITY IN THE EDUCATIONAL PROCESS**

Tomáš Boroš

Univerzita Komenského v Bratislave , Pedagogická fakulta, Katedra hudobnej výchovy

Abstrakt:

Hudobná tvorba v súlade s princípmi sociokonštruktivistických edukačných koncepcií, problémového a projektového vyučovania. Výskum zameraný na aplikáciu a najmä efektivitu metód elementárnej hudobnej improvizácie a tvorby v primárnom vzdelávaní, ktoré vychádzajú z modelov tzv. Skladačky. Metódu Skladačky vyvinul Tomáš Boroš, ide o súbor modelov zameraných na rozvoj hudobnej tvorby prostredníctvom perцепčnej a vizuálnej stimulácie a naopak potlačením tradičných hudobno-výchovných postupov – najmä reprodukcie, imitácie a hudobno-teoretického kontextu (napr. štandardný notový zápis). Proces overovania efektivity týchto postupov prebiehal prostredníctvom nástrojov kvalitatívneho výskumu. V súčasnej hudobnej edukácii ešte vždy prevláda imitačný princíp a reprodukčné postupy, hudobná tvorba je takmer výlučne vyhradená vyšším stupňom odborného vzdelávania. Výskum preukázal funkčnosť a efektivnosť navrhovaných metód zameraných na hudobnú tvorbu aj na nižších stupňoch všeobecného vzdelávania. Navrhovaná metóda vyžaduje fundovaného pedagóga – facilitátora, ktorý podnecuje aktivitu žiaka, jeho samostatnú tvorbu a učenie. Napriek tomu, že navrhovaná a výskumom overovaná metóda je primárne hudobno-edukačná, jej efekty možno potvrdiť aj v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií.

Kľúčové slová:

hudobná edukácia, hudobná tvorba, hudobná improvizácia, edukačná aktivita

Abstract:

Musical creation in accordance with the principles social constructivism educational concepts, problem and project teaching. The research focused on the application and effectiveness of particular methods of elementary musical improvisation and creativity in primary education, based on the so-called models "Skladačky"..This method created by Thomas Boros, is a set of models aimed at the development of musical creation through perceptual and visual stimulation and suppressed traditional musical and educational practice: reproduction, imitation and music theory context (eg. standard notation). The process of reviewing the effectiveness of these procedures was conducted through

qualitative research tools. In the current musical education of still dominating principle of imitative and reproductive processes, making music is almost exclusively reserved for higher level vocational training. Research has demonstrated the functionality and efficiency of the proposed methods to music creation even at lower levels of education. The proposed method requires an informed teacher - facilitator who encourages student activity, his independent work and learning. Despite the fact that the proposed research and the testing of methods is primarily musical educative and its effects can be confirmed also in the development of key competencies.

Key words:

music education, music composition, music improvisation, educational activity

ÚLOHA UČITEĽA V PROCESE ROZVOJA ŽIACKYCH SCHOPNOSTÍ

TEACHER'S ROLE IN THE DEVELOPMENT PROCESS OF SCHOOLCHILDS CAPABILITIES

Eva Frühaufová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá úlohou a zodpovednosťou učiteľa slovenského jazyka v procese edukácie pri výbere učiva a jeho didaktickej transformácii, čo zabezpečí získanie kompetenčného potenciálu v interakcii s reálnym životom. Sleduje sa tu aj schopnosť určiť optimálnu mieru prítomnosti jazykovedných poznatkov vo vyučovacom procese vzhľadom na vyučovacie ciele. Úloha učiteľa je v súčasnosti zameraná na dynamizáciu a inováciu vzdelávacieho procesu, v ktorom učiteľ má klásť dôraz na osvojovanie si a rozvoj určených kompetencií. Kvalita vzdelávania závisí od odborne disponovaných, tvorivých a trpezlivých učiteľov. Učiteľ je sprievodcom získavania informácií a ovplyvňuje charakter jazykového vyučovania jeho kvalitným didaktickým spracovaním. Úspešnosť jeho snahy do značnej miery závisí od vývoja vedomostného potenciálu každého žiaka. V závere príspevku sú ponúknuté nové možnosti prípravy budúcich učiteľov na hodinách didaktiky. Študent sa pri výskume môže podieľať na formulácii cieľa, realizácii výskumu aj jeho vyhodnotení. Ide o výskumné aktivity študentov v úzkom spojení s pedagogickou praxou, ktoré sa môžu stať integrálnou súčasťou prípravy budúcich učiteľov.

Kľúčové slová:

učiteľ, študent, kognitívny rozvoj, vzdelanie absolventa

Abstract:

The paper deals with the role and responsibility of teaching the Slovak language in the process of education in filling the choice of subject matter and the didactic transformation, ensuring the acquisition of competence in interacting with potential real life. It is observed that the ability to determine the optimal measure of the linguistic knowledge in the educational process with respect to the learning goals. The role of the teacher is currently focused on innovation and dynamism of the educational process in which the teacher has put emphasis on the acquisition and development of certain competencies. The quality of education depends predisposed professional, creative and patient teacher. He is a guide to getting information and influences the nature of language lessons a quality educational treatment. The success of his efforts largely depends on the development of knowledge potential of each pupil. The end of the article being offered new ways to prepare future teachers for practices of the didactics lessons. A student in the research may contribute to

the formulation of the objectives, implementation of research and its evaluation. Of the research activities of students in close contact with pedagogical practices that can become an integral part of the training of future teachers.

Key words:

teacher, student, cognitive development, graduate education

VYBRANÉ INTRA/INTERPERSONÁLNE FAKTORY A FIDELITA PREVENČNÉHO PROGRAMU

SELECTED INTRA/INTERPERSONAL FACTORS AND FIDELITY OF PREVENTION PROGRAM

Beáta Gajdošová - Oľga Orosová - Marianna Berinšterová - Anna Janovská

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

Abstrakt:

Program Unplugged (APVV 0253-11, APVV-15-0662) je školským programom univerzálnej prevencie pre dospievajúcich vo veku 12-14 rokov zodpovedajúci štandardom evaluačných procesov kvality ich implementácie. Zúčastnilo sa ho 60 ZŠ Slovenska (30 v roli experimentálnej a 30 v roli kontrolnej skupiny) s angažovanosťou jednej triedy 6. ročníka školy. Za ukazovateľ fidelity, integrity, vernosti, s akou bola intervencia uskutočňovaná, bola považovaná angažovanosť učiteľov.

Cieľom príspevku je skúmať rozdiely vo vybraných intra/interpersonálnych faktoroch školákov v čase bezprostredne pred začatím programu T1=1298 žiakov, 52,3% dievčat, vek=11,52 SD=0,61 a v čase 12 mesiacov po jeho uskutočnení T4=872 žiakov) v skupinách rozdelených podľa experimentálneho dizajnu: 1.kontrolná skupina 50,7% a dve experimentálne skupiny vytvorené na základe angažovanosti učiteľov: 2. skupina učiteľov (12,4%), ktorí po intervenciách nedali spätnú väzbu, alebo dali SV menej ako 6x; 3. skupina učiteľov, ktorí dali SV viac ako 6x a po všetkých 12 stretnutiach (36,9%).

Rozdiely v skupinách boli sledované ANOVOU a Scheffe post hoc testom. Skupiny 1 a 3 sa líšili v zmene pitiaT1T4, zmene vnímania negatívnych dôsledkov pitiaT1T4, zmene vnímania noriemT1T4. Skupiny 2 a 3 sa líšili v zmene sebakontrolyT1T4 a v zmene vnímania negatívnych dôsledkov pitiaT1T4 v prospech žiakov, ktorí sa zúčastnili intervencií (1vz3) a v prospech žiakov, ktorých viedli angažovaní učitelia (2vz3).

Kľúčové slová:

fidelita, učitelia, prevenčný program

Abstract:

The Unplugged prevention program (APVV 0253-11, APVV-15-0662) is a universal school prevention program aimed at adolescents aged 12-14. This program meets the quality standards of implementation. In this program, 60 primary schools from Slovakia (30 assigned to the experimental and 30 to the control group) participated, one 6th grade class from each. The level of teachers' engagement in the implementation was used as an indicator of the program fidelity.

The aim of this study was to explore the differences in selected intra/interpersonal factors of the pupils measured at different time points; immediately before the implementation $n=1298$ (T1), 52.3% of girls, age=11.52, SD = 0.61; 12 months after the implementation $n=872$ (T4). The data were analyzed within an experimental design: the control group (1st group) – 50.7% and two experimental groups based on the level of teachers' engagement: the 2nd group consisted of teachers (12.4%) who either have not provided any feedback or provided less than 6 feedback reports; the 3rd group consisted of teachers who provided more than 6 feedback reports after all 12 sessions (36.9%). The differences between the groups were explored by ANOVA followed by Sheffe post hoc test. The groups 1 and 3 were found to differ in the change of alcohol use (T1-T4), in the change of the perception of negative consequences of drinking (T1-T4) and in the change of negative norm perception (T1-T4). The 2nd and the 3rd group differed in the change of self-control (T1-T4) and in the change of negative consequences of drinking (T1-T4) with better results for the pupils who participated in the program (1 vs. 3) and who had teachers with a high engagement in the program (2 vs. 3).

Key words:

fidelity, teachers, prevention program

UČITEĽ (LITERATÚRY) V KONTEXTE SÚČASNÉHO ŠKOLSTVA

A TEACHER (LITERATURE) IN THE CONTEXT OF THE CURRENT EDUCATION

Marta Germušková

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií

Abstrakt:

Autorka sa vo svojom príspevku zameriava na problematiku postavenia učiteľa v aktuálnom kontexte (vysoko)školského vzdelávania a výchovy, pomenúva príčiny nespokojnosti učiteľov s daným stavom a kriticky reflektuje súčasnú situáciu v školstve. Osobitnú pozornosť venuje špecifickej problematike postavenia učiteľov literatúry a uvedenému vyučovaciemu predmetu umeleckého charakteru, pretože tento predmet má "dispozície" výrazne a hlavne komplexne formovať osobnosť žiaka, pôsobiť na jeho rozum, cit, vôľu i konanie. Autorka príspevku sa venuje nielen kritickému reflektovaniu aktuálneho stavu školstva a pedagógov, ale predovšetkým návrhom na zlepšenie kvality školskej literárnej komunikácie, a to prostredníctvom zlepšenia podmienok pre prácu učiteľa i metodickou kreativizáciou jeho prípravy na kontakt so žiakmi.

Kľúčové slová:

učiteľ, výchova, vzdelávanie, literatúra, perspektívy

Abstract:

The authoress in her paper focuses on the issue of the status of the teachers at the university level of school education. She tries to identify the background of teachers' dissatisfaction and critically reflects on the current educational context. Particular attention is paid to the specific issues of the teacher's status, especially of teaching literature as well as to this school subject, its artistic character, because this subject has a "disposition" significantly form of the learner's personality, to influence his mind, emotion, will and action. Authoress of the paper deals not only with the current state of education and teachers, but also proposals how to improve the quality of school literary communication by improving the conditions of teaching work as well as by preparation for a creative contact with learners.

Key words:

teacher, education, literature, perspectives

ÚLOHY VYCHOVÁVATEĽA PRI PODPORE INKLÚZIE VO VÝCHOVE VO VOĽNOM ČASE

THE ROLE OF AN EDUCATOR IN SUPPORTING INCLUSION IN LEISURE TIME EDUCATION

Veronika Hašková

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Inštitút Juraja Páleša v Levoči, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky sociálne znevýhodnených skupín

Abstrakt:

Štúdia je venovaná problematike implementácie inkluzívnej edukácie, ktorá je aktuálnou požiadavkou pre zmenu v slovenskom školstve vyplývajúcou z medzinárodných dohovorov a z celosvetovej potreby zmeny prístupu k osobám s postihnutím. Aby bola inklúzia úspešná, musí sa týkať aj výchovy vo voľnom čase. Štúdia prináša poznatky o možnostiach jej zavádzania a podpory v špecifických podmienkach výchovy vo voľnom čase. Cieľom je zistiť a popísať, aké činnosti vychovávateľov vedú ku kreovaniu inkluzívnej klímy v záujmových útvaroch a akými schopnosťami a vlastnosťami by mali vychovávatelia disponovať. Štúdia prezentuje výsledky kvalitatívneho výskumu s použitím metódy polo-štruktúrované interview s učiteľmi, ktorí vedú záujmové útvary (krúžky) na školách. Získané údaje boli spracované prostredníctvom otvoreného kódovania.

Kľúčové slová:

inklúzia, výchova vo voľnom čase, vychovávateľ, záujmový útvar

Abstract:

The study is dedicated to the issue of implementation of inclusive education, which is a current request for a change in the Slovak school system resulting from international conventions and global need of change the attitude to persons with disabilities. So that inclusion was successful, it has to concern leisure time education, too. The study provides the informations about opportunities of its implementation and support inclusion in specific conditions in leisure time education. The goal of the work is to identify and describe what activities of educators leads to the creating an inclusive climate in leisure time groups and what skills and qualities educators should have. The study presents the results of qualitative research with useing methods semi-structured interviews with teachers, who are responsible for leisure time groups. The obtained data were processed by open coding.

Key words:

inclusion, leisure time education, educator, leisure time group

UPLATŇOVANIE STRATÉGIÍ CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA PEDAGÓGOV V PRAXI

THE APPLICATION OF THE STRATEGIES LIFELONG LEARNING TEACHERS IN PRACTICE

Zdenka Hlaváčová

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Inštitút Juraja Páleša v Levoči, Centrum celoživotného vzdelávania

Abstrakt:

Predkladaný príspevok je zameraný na analýzu stratégie celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike. Rozoberá kľúčové kompetencie celoživotného vzdelávania a ponúka informácie o možnostiach vzdelávania pedagógov

Kľúčové slová:

celoživotné vzdelávanie, kľúčové kompetencie, kontinuálne vzdelávanie pedagógov

Abstract:

Presented contribution is focused on the analysis of the strategy of lifelong learning in the Slovak Republic. It deals with key competences for lifelong learning and providing an information about the training of pedagogues.

Key words:

lifelong learning, key competencies, continuing education of teachers

TERMINOLÓGIA AKO SÚČASŤ VÝUČBY CUDZIEHO JAZYKA NA POLICAJNÝCH ŠKOLÁCH

A TERMINOLOGY AS PART OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT POLICE SCHOOL

Monika Jánošová

Stredná odborná škola Policajného zboru v Košiciach

Abstrakt:

Terminológia je nevyhnutnou súčasťou výučby cudzích jazykov na odborných školách. Jednou z takýchto škôl sú aj policajné školy. Špecifickou terminológiou, ktorou sa zaoberajú policajné školy je aj terminológia z odboru daktyloskopia. Výučbe malej časti tejto terminológie musí zo strany učiteľa cudzieho jazyka predchádzať oboznámenie sa s terminológiou v slovenskom a konkrétnom cudzom jazyku, avšak nie prostredníctvom prekladového slovníka, ale štúdiom príslušnej cudzojazyčnej odbornej literatúry. Keďže klasifikačné systémy v akomkoľvek vedeckom odbore sa vždy nezhodujú s klasifikačným systémom v rovnakom odbore avšak v inom jazyku, po štúdiu odbornej literatúry musia nasledovať konzultácie s odborníkmi z odboru kriminalistika. Keďže kriminalistika je interdisciplinárna veda, v prípade chýbajúceho termínu v dôsledku odlišnosti klasifikačných systémov by prekladový návrh učiteľa cudzieho jazyka mohol predstavovať už existujúci termín, čomu sa možno vyhnúť konzultáciami s odborníkmi. Nevyhnutnou súčasťou pri výučbe terminológie z oblasti daktyloskopie je využívanie obrazového materiálu. Ten môže poukázať na zhody alebo odlišnosti v motivácii termínov. Študovanie odbornej literatúry, a v prípade daktyloskopie aj obrazového materiálu, a to všetko doplnené o konzultácie, by na akomkoľvek type odbornej školy malo viesť k pochopeniu, že preklad vo všeobecnosti nie je iba bezduché nahrádzanie jedného slovníkového hesla iným heslom, ale že prekladu, obzvlášť odborného textu, musí predchádzať aspoň čiastočná znalosť konkrétneho vedného odboru v materinskom a cudzom jazyku, a samozrejme nevyhnutné sú aj konzultácie s odborníkmi.

Kľúčové slová:

kriminalistika, daktyloskopia, odtlačky prstov

Abstract:

Terminology is an indispensable part of foreign language teaching at vocational schools. One of such schools are police schools as well. Specific terminology dealt with at police schools is terminology from the field of fingerprinting. Teaching a small part of this terminology must be preceded by familiarizing with the terminology in both Slovak language and a particular foreign language by foreign language teachers, but not by means of a bilingual dictionary but by studying corresponding specific foreign language literature. As classification systems in any scientific field do not always correspond with the classification system in the same

scientific discipline but a different language, studying specific literature must be followed by consultations with experts from the field of criminalistics. As criminalistics is an interdisciplinary science, in case of a missing term as a result of the differences in classification systems a translation proposal by a foreign language teacher could refer to an already existing term which can be avoided by consultations with experts. An indispensable part when teaching terminology from the field of fingerprinting are pictures. Those can refer to correspondences or differences in the motivation of the terms. Studying of both a specific foreign language literature and in case of the fingerprinting corresponding pictures, all this accompanied by consultations should, at any type of a vocational school, lead to understanding that translation does not represent toneless replacing one dictionary entry by another, and that translation, especially of a technical text, must be preceded by at least partial knowledge of a particular scientific field in both one's mother tongue and a foreign language, not leaving out the indispensable consultations with experts.

Key words:

criminalistics, fingerprinting, fingerprints

FAKTORY ZNESNADŇUJÍCÍ PRÁCI UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY

FACTORS MAKING THE PRESCHOOL TEACHER'S WORK DIFFICULTS

Veronika Karoušová

Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Podstatou příspěvku je seznámení s faktory, které komplikují práci pedagogovi předškolního vzdělávání, jejich analýza a podněty k řešení. Autor příspěvku si klade za cíl vyvolat diskusi na toto téma. Autor vychází z vlastního výzkumného šetření se skupinou sto dvaceti respondentů.

Klíčové slová:

předškolní pedagog, faktor, problematika, finance

Abstract:

The gist of this paper is the familiarization of the factors that complicate the early childhood teacher's work and of the analyses and suggestions for solution. The author of the paper aims to stimulate a discussion on this topic. The basis is the author's own research with a group of one hundred and twenty respondents.

Key words:

preschool teacher, a factor, issues, finance

GENERÁCIA Z V KONTEXTE NÁRODNÝCH MERANÍ ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

GENERATION Z IN THE CONTEXT OF NATIONAL MEASUREMENT OF SLOVAK LANGUAGE AND LITERATURE

Viktória Khernová - Jana Kostolanská

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania

Abstrakt:

Východiskom budú najnovšie psychologické a sociologické trendy o generačných teóriách a generačných rozdieloch X, Y a Z. Príspevok bude venovaný fenoménu Generácie Z (súčasná mládež, žiaci, študenti), ich zručnostiam a návykom v edukačnom prostredí a procese. Východiskovým bodom budú výsledky celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka zo slovenského jazyka a literatúry. Edukačné návyky Generácie Z budeme analyzovať na základe Testovania 9-2016 s osobitým zameraním na oblasť čítanie s porozumením a osobitne na jazykovú a literárnu oblasť. Poukážeme aj na rozdiely v čitateľských návykoch a schopnosti identifikácie a percepcie explicitných a implicitných informácií v texte. Hodnotiť budeme kognitívne procesy zapamätania, porozumenia, aplikovania a analyzovania v jednotlivých zložkách, pričom budeme zohľadňovať aj jednotlivé výkonnostné skupiny žiakov a poukážeme na ich konkrétne výkony. Zameriavať sa budeme na edukačné podmienky 21. storočia a technologický pokrok, ktorý ovplyvňuje myslenie, jazykovú kultúru, čitateľské a pisateľské zručnosti žiakov 9. ročníka ZŠ, resp. Generácie Z.

Kľúčové slová:

Generácia Z, edukácia, slovenský jazyk a literatúra, čítanie s porozumením, 21. storočie

Abstract:

The starting point will be the latest psychological and sociological trends about generational theories and differences X, Y and Z. The contribution will be devoted to the phenomenon of Generation Z (current youth, pupils, students), their skills and habits of learning environment and process. The starting point are results of a nationwide testing (pupils of 9th grade) from the Slovak language and literature. Educational habits of Generation Z will be analyzed by testing 9-2016 with a particular focus on the area of reading comprehension, and especially the linguistic and literary domain. We will note the differences in reading habits and skills of identification and perception of explicit and implicit information in the text. In the individual components the cognitive processes of remembering, understanding, applying and analyzing will be evaluating. We will focus on the educational conditions of the 21st century, and

technological progress which affects thinking, language culture, reading and writing skills of Generation Z.

Key words:

Generation Z, learning, Slovak language and literature, reading comprehension, 21st century

**KOMPETENCIE UČITEĽOV PRE UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ AKO KLÍČ K PROSPERITE
A ZODPOVEDNOSTI**

**TEACHER COMPETENCES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS THE KEY TO PROSPERITY
AND RESPONSIBILITY**

Andrea Klimková

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra aplikovanej etiky

Abstrakt:

Posledné výskumy ukazujú, že vysokoškolská profesijná príprava učiteľov humanitných a spoločenskovedných predmetov nezohľadňuje strategické dokumenty a víziu udržateľnosti a otázky životného prostredia a udržateľnosti sú skôr okrajovou záležitosťou, prípadne sú výlučne v kompetencii prírodovedných predmetov, čo predstavuje pre hodnotovú orientáciu súčasnej a budúcej generácie vážne konzekvencie. Všeobecne platí, že vzdelávacie systémy, univerzity a študijné programy sú zásadné pre dosiahnutie prechodu smerom k udržateľnému rozvoju. To znamená vybaviť študentov učiteľstva vedomosťami, zručnosťami, schopnosťami a kompetenciami potrebnými k tvorbe etických programov, v ktorých budú implementované princípy udržateľnosti, (sustainability) a udržateľného rozvoja (sustainability development). Vzdelávanie pre udržateľný rozvoj môže hrať významnú úlohu pre školskú prax na všetkých úrovniach, pretože prekonáva hranice odborov, je spojením teórie a praxe, sprostredkováva väzby medzi miestnou a globálnou dimenziou vzdelávania a udržateľného rozvoja.

Kľúčové slová:

kompetencie učiteľov, vzdelávanie, udržateľný rozvoj, udržateľnosť

Abstract:

Recent research shows that higher education professional training of teachers of humanities and social science subjects does not reflect the strategic documents and the vision of sustainability and environmental issues and sustainability are rather marginal, or are the sole responsibility of science, representing the value orientation of present and future generations serious consequences. Generally, education systems, universities and study programs are essential to achieve the transition towards sustainable development. That is to equip teacher trainees with knowledge, skills, abilities and competences required for the formation of ethics programs, which will be implemented the principles of sustainability (sustainability) and sustainable development (sustainability development). Education for sustainable development can play an important role for school practice at all levels; because it overcomes the boundaries of disciplines, the combination of theory and practice, mediates

the binding between the local and the global dimension of education and sustainable development.

Key words:

teacher competences, education, sustainable development, sustainability

ROZVOJ TVORIVOSTI ŠTUDENTOV V PROCESSE EDUKÁCIE

THE DEVELOPMENT OF THE STUDENTS' CREATIVITY IN THE PROCESS OF EDUCATION

Lýdia Kontrová

Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Katedra technických vied a informatiky

Abstrakt:

Rozvoj tvorivosti jedinca je komplikovaný proces, na ktorý má vplyv celý komplex vonkajších a vnútorných činiteľov. V súčasnej informačnej spoločnosti nie je problém získať obrovské množstvo poznatkov a informácií. Faktom však je, že úspešnosť jedinca dnes záleží v prvom rade na jeho schopnosti tieto poznatky selektovať, organizovať a najmä tvorivo spracovať a využiť v praxi. Národný vzdelávací program na Slovensko kladie tiež dôraz na inováciu vyučovania s dôrazom na rozvoj tvorivého potenciálu študentov.

V článku prinášame výsledky pedagogického experimentu, ktorý ponúka odpoveď na otázku, či a do akej miery rozvíjajú slovenské stredné školy tvorivý potenciál svojich absolventov (experiment sme realizovali na vybranom súbore študentov gymnázia v Považskej Bystrici). Použitý bol Urbanov figurálny test tvorivosti a následne boli získané dáta vyhodnocované Wilcoxovým testom.

Kľúčové slová:

tvorivý potenciál jedinca, metódy rozvoja tvorivosti, pedagogický experiment, Urbanov figurálny test tvorivého myslenia, Wilcoxov test

Abstract:

Development of a creative person and formation of his/her personality is a complicated process which takes place in the unity of external and internal conditions. The national curriculum for Slovakia realised in the last decade emphasizes innovation of teaching in primary and secondary schools and universities in terms of creating satisfactory conditions for the development of a creative potential of pupils and students.

The present paper brings the results of the pedagogical experiment aimed at diagnosing the level of a creative climate in primary and secondary schools. It offers an answer to the question of whether and to what Slovak schools develop a creative potential of their graduates.

Key words:

creativity, development of creativity in Slovak schools, Urban's figural test of creative thinking, pedagogical experiment, Wilcox test

AUTONOMIU PODPORUJÚCE UČENIE AKO VÝZVA PRE SÚČASNÉHO PEDAGÓGA

AUTONOMY SUPPORTIVE TEACHING AS A CHALLENGE TO THE CURRENT TEACHER

Martin Kuruc

Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta, Ústav pedagogických vied a štúdií, Centrum pedagogického výskumu

Abstrakt:

Podľa medzinárodného merania PISA postoje slovenských žiakov ku vzdelávaniu deklarujú výrazne nižšiu vytrvalosť riešiť zložité problémy, nižšiu otvorenosť riešiť úlohy, ako aj nižšiu vieru vo vlastné schopnosti. Negatívne sa to premieta aj na ich výsledky. Oproti roku 2003 sa mnohé postoje žiakov k vzdelávaniu výrazne zhoršili. Súčasný pedagóg stojí teda pred veľkou výzvou. V príspevku sa venujeme Teórii sebaurčenia autorov E. L. Deciho a R. M. Ryana z Univerzity v Rochestry, USA. Ide o eklektický model motivácie a sebaregulácie, ktorý v pedagogike vyústil do tzv. autonómiu podporujúceho učenia. Prezentujeme aj empirické dáta staršieho výskumu v oblasti školskej motivácie žiakov základných škôl a priebežné dáta s aktuálne riešeného výskumu. V závere sa sústredíme na benefity tohto prístupu a bariéry, ktoré môžu brániť súčasným pedagógom k jeho prijatiu. Príspevok je spracovaný vďaka podpore agentúry VEGA, č. p. 1/0635/15 Výskum seba-regulácie u žiakov v nižšom sekundárnom vzdelávaní – štandardizácia meracích nástrojov SRQ-Academic a SRQ-Prosocial.

Kľúčové slová:

sebaurčenie, seba-regulácia, motivácia

Abstract:

According to the international PISA attitudes to education Slovak students declared significantly lower perseverance to solve complex problems, lower openness to solve tasks and less belief in his own abilities. Negative this situation is reflected in their results. Compared to 2003, many attitudes of students to education significantly deteriorated. The current teacher is facing a great challenge. The paper is devoted of Self-Determination Theory (SDT) drafted by authors R. M. Ryan and E. L. Deci of the Rochester University, USA. This theory presents an eclectic model of motivation and self-regulation, which lead in to the Autonomy Supportive Teaching in education. We present empirical outcomes from older research of school motivation in secondary school students and the first outcomes of current research. At the end we are focus on the benefits of this approach and the barriers, which to explain why the current teachers are sometimes controlling with students. The paper is supported by the VEGA agency p.n. 1/0635/15 Research of self-regulation of lower

secondary education pupils - standardization of questionnaires measuring instruments SRQ-Academic and Prosocial.

Key words:

self-determination, self-regulation, motivation

UČITEĽOVO POSÚDENIE POTENCIALÍT V OBLASTI VYUČOVANIA

TEACHER'S ASSESSMENT OF POTENTIAL IN THE AREA OF EDUCATION

Veronika Nikodemová – Lívia Fenyvesiová – Anna Tirpáková

*Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta/Fakulta prírodných vied,
Katedra pedagogiky/Katedra matematiky*

Abstrakt:

Za posledných 25 až 30 rokov výskumného úsilia sa v zahraničí zhromaždil pozoruhodne veľký súbor poznatkov, ktoré poukazujú na fakt, že ak učiteľ hodnotí sám seba ako profesijne zdatného, takéto hodnotenie má pozitívny dosah na celkové výsledky edukačného procesu. Štúdia svojou teoretickou časťou prezentuje uplatnenie self-efficacy v edukačnom prostredí a svojou empiriou predkladá prvé údaje, výsledky identifikovanej úrovne profesijnej zdatnosti u učiteľov vyššieho sekundárneho vzdelávania na Slovensku. Pre overovanie úrovne profesijnej zdatnosti u učiteľov bol realizovaný experiment, pričom na zisťovanie úrovne vnímanej profesijnej zdatnosti (slabá, mierna, silná) bol použitý dotazník OSTES, ktorý zahŕňa dve dimenzie self-efficacy učiteľa pre vyučovanie. Výsledky, získané v experimente sme analyzovali použitím štatistických metód.

Kľúčové slová:

vnímaná profesijná zdatnosť učiteľa, učiteľ, dotazník OSTES

Abstract:

Over the last 25 – 30 years of research efforts, a remarkably great amount of knowledge has been gathered abroad, pointing out the fact that if the teacher assesses himself/herself as self-efficient, this assessment has a positive impact on the overall results of the educational process. In its theoretical part the study presents the application of self-efficacy in the educational process and in its empirical part it provides the first data – results of the identified level of self-efficacy in teachers of higher secondary education in Slovakia. To verify teachers' levels of self-efficacy, an experiment was conducted, whereas the level of self-efficacy (low, middle, high) was identified by means of the OSTES questionnaire, comprising two dimensions of teacher self-efficacy for teaching. The results obtained in the experiment were analysed using statistical methods.

Key words:

teacher's self-efficacy, teacher, questionnaire OSTES

GLOBÁLNÍ ROZVOJOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ NA ŠKOLÁCH – V KONTEXTU POSILOVÁNÍ HODNOT SOUČASNOSTI A PREVENCE JEVŮ NETOLERANCE

GLOBAL DEVELOPMENT EDUCATION AT SCHOOLS - AS APPLIED TO STRENGTHEN THE CURRENTLY SHARED VALUES AND TO FIGHT INTOLERANCE

Monika Nová

Univerzita Karlova v Praze, Husitská teologická fakulta, Katedra psychosociálních věd a etiky

Abstrakt:

Autorka příspěvku se zabývá vymezením globální výchovy a globálního rozvojového vzdělávání. V aktivním svém příspěvku bude zdůrazňovat i kontext vlivu globálního rozvojového vzdělávání na prevenci netolerance, xenofobii atd. Globální rozvojová vzdělávání je proces, který zprostředkovává skutečnosti o životech lidí, kteří žijí v rozvojových a rozvinutých zemích, usnadňuje pochopení souvislostí mezi životy lidí jak v dané lokalitě, tak na celém světě. Umožňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které se podílí na životech všech lidí. Příspěvek reflektuje holistický přístup a aplikace GRV ve výuce napříč spektrem vzdělání.

Klíčové slová:

globální rozvojová vzdělávání, současnost, netolerance

Abstract:

Global Development Education at schools - as applied to strengthen the currently shared values and to fight intolerance.

The Global Development Education (GDE) is a process devised to impart information on the lives of people in developing and developed countries; the process aims to provide better understanding of how the people's lives are mutually interdependent, both globally and within a specific place. Consequently, the people will be able to get a handle on the true nature of economic, social, political, environmental and cultural processes.

Key words:

Global Development Education, intolerance

ROLA UČITEĽA V OBRÁTENEJ VÝUČBE

THE TEACHER'S ROLE IN THE FLIPPED LEARNING MODEL

Eva Paňková - Jozef Hanč

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Prírodovedecká fakulta, Ústav fyzikálnych vied,
Oddelenie didaktiky fyziky*

Abstrakt:

Obrátená výučba, známa pod viacerými pojmami ako flipped classroom, inverted classroom, alebo flipped learning, sa v súčasnosti celosvetovo zaradila medzi nové prúdy vo vzdelávaní. Podstatou modelu obrátenej výučby je prenesenie expozície nového učiva do domácej prípravy. V následnej kontaktnej výučbe realizujeme nadväzujúce kognitívne náročnejšie aktivity. Príkladom sú napr. aplikácia učiva, riešenie problémov, skúmanie, hodnotenie, diskusia, bádanie, objavovanie, či realizácia projektov. Cieľom nášho výskumu bolo preskúmať rolu učiteľa v obrátenej výučbe z pohľadu jej štyroch základných pilierov: flexibilita učebného prostredia, zmena úloh učiteľa a žiaka, ciele učebný obsah, pedagogické kvality učiteľa. Prostredníctvom hospitácií a rozhovorov sme zhodnotili pedagogické pôsobenie vzorky aktívnych učiteľov (N=12) z komunity obrátenej výučby na Slovensku a v Španielsku (Erasmus+ stáž). Pri štruktúrovanom pozorovaní a interview sme aplikovali hodnotiaci hárok (vo forme rubriky) založený na Marzanovom modeli evaluácie učiteľa (2014). Na základe získaných dát v príspevku uvádzame hlavné zistenia a odporúčania pre učiteľov začínajúcich s obrátenou výučbou.

Kľúčové slová:

obrátená výučba, Marzanov model hodnotenia učiteľa, štruktúrované pozorovanie

Abstract:

Flipped learning, also known as flipped classroom or inverted classroom, is now ranked among the world's new mainstreams in education. The essence of the model is moving exposition of a new learning content to the home preparation. In a subsequent in-class teaching, we realize higher order thinking activities. For instance concepts application of key concepts, problem-solving, exploration, evaluation, discussion, inquiry or project-based learning. The aim of our research was to examine the role of the teacher in the flipped learning from the perspective of the four pillars of F-L-I-P: Flexible Environment, Learning Culture, Intentional Content, Professional Educator. Through hospitation lessons and interviews, we evaluated pedagogical practices of an active teacher sample (N = 12) from the flipped learning teachers' community in Slovakia and Spain (Erasmus+ internship). During our structured observations and interviews we applied an evaluation sheet (in the form of rubric) based on the Marzano teacher evaluation model (2014). In accordance with the

obtained data we present the main findings and recommendations for flipped learning of beginning teachers.

Key words:

flipped classroom, Marzano teacher evaluation model, structured observation

UČITEĽSKÁ ANDRAGOGIKA AKO KONCEPT ROZVOJA TEÓRIE UČITEĽSKEJ PROFESIE

TEACHER ANDRAGOGY AS A CONCEPT FOR THE DEVELOPMENT OF TEACHING PROFESSION THEORY

Ivan Pavlov - Andrea Bontová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra andragogiky

Abstrakt:

Príspevok kriticky charakterizuje súčasný pedeutologický koncept teórie učiteľskej profesie výrazne prepojený s jej pedagogickou orientáciou. Naznačuje nové perspektívy, ktoré ponúka koncept profesijnej (učiteľskej) andragogiky pre rozvoj teórie učiteľskej profesie. Učiteľská andragogika v tomto poňatí vytvára širší interdisciplinárny priestor pre výskum profesie a hľadanie možností jej profesionalizácie.

Kľúčové slová:

učiteľská profesia, pedeutológia, učiteľská andragogika, teória učiteľskej profesie, kurikulum učiteľskej andragogiky

Abstract:

Current pedeutological concept of the theory of teaching profession significantly related to its pedagogical orientation has been critically characterised by the presented article. It indicates new perspectives offered by the concept of profession (teacher) andragogy for the development of teaching profession theory. Within this context, teacher andragogy creates broader interdisciplinary space for researching the profession, as well as for searching of opportunities for its professionalization.

Key words:

teaching profession, pedeutology, teacher andragogy, theory of teaching profession, curricula of teacher andragogy

PRÍPRAVA UČITEĽOV ZAMERANÁ NA RIEŠENIE PROBLÉMOV V MULTIKULTÚRNOM ŽIACKOM PROSTREDÍ

TEACHER TRAINING CONCENTRATED ON SOLVING PROBLEMS IN MULTICULTURAL STUDENT ENVIRONMENT

Eva Poláková

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra etickej a občianskej výchovy

Abstrakt:

V súčasnosti sa v pregraduálnej príprave učiteľov venuje málo pozornosti problematike ľudských práv, ktorých dodržiavanie je základným predpokladom spolužitia v multikultúrnom prostredí. Podľa uskutočnenej analýzy obsahu všeobecného základu prípravy učiteľov absentujú v ňom predmety, ktoré by pripravovali učiteľov na výkon profesie v multikultúrnom žiackom prostredí. Ak sa tam takéto predmety aj vyskytujú sú zväčša zaradené do kategórie nepovinných. Týka sa to nielen problematiky multikultúrnej výchovy, ale aj ľudskoprávných tém. Na Katedre etickej a občianskej výchovy pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Mateja Bela v Banskej Bystrici riešime v súčasnosti dva projekty, ktorých konečné výsledky aspoň uľahčia učiteľom prípravu na vyučovanie týchto tém. V projekte APVV-14-0176: Didaktické prostriedky uľahčujúce implementáciu vybraných prierezových tém do vyučovania etickej výchovy na druhom stupni ZŠ je jedna časť riešenia venovaná multikultúrnej výchove, projekt KEGA 008UMB-4/2015: Ľudské práva a protipredsudková výchova rieši nedostatok vhodných didaktických materiálov v oblasti uvedenej v jeho názve. V príspevku sú prezentované čiastkové výsledky týchto projektov.

Kľúčové slová:

príprava učiteľov, multikultúrna výchova, vzdelávanie v oblasti ľudských práv, didaktické prostriedky

Abstract:

Nowadays little attention is paid at teacher training programmes on issues regarding human rights although respecting them is the basic precondition of coexistence in multicultural environment. According to the analysis of the content of curriculums of teacher training programmes, these programmes lack subjects that would prepare students for teaching in multicultural student environment. Even when the curriculums contain such subjects, they are usually optional. It is not only the case of multicultural education but also of human and civic rights issues. Currently we are dealing with two projects at Department of Ethics and Civic Education at Faculty of Education, Matej Bel University in Banská Bystrica whose final results would facilitate preparation for teaching such topics. Our project APVV-14-0176:

Didactical Tools Facilitating Implementation of Chosen Topics into Teaching of Ethics at Second Grade of Elementary Schools contains a part dedicated to multicultural education and the project KEGA 008UMB-4/2015: Human Rights and Education against Prejudice deals with the shortage of adequate didactical materials in the field stated in its title. Partial results of the projects are presented in the paper.

Key words:

teacher training, multicultural education, education in human rights, didactic tools

**POROVNÁVACIA ANALÝZA SLOVENSKÝCH A UKRAJINSKÝCH VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV
A UČEBNÍC Z CHÉMIE PRE ZÁKLADNÚ ŠKOLU**

**COMPARATIVE ANALYSIS CHEMISTRY EDUCATIONAL PROGRAMS AND TEXTBOOKS FOR
PRIMARY SCHOOLS IN THE SLOVAK REPUBLIC AND UKRAINE**

Volodymyr Starosta - Mária Ganajová - Ivana Sotáková

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta/Prírodovedecká fakulta,
Katedra pedagogiky/Ústav chemických vied, Oddelenie didaktiky chémie*

Abstrakt:

Cieľom štúdie je porovnávacia analýza vzdelávacích programov a obťažnosti učebníc chémie pre 9. ročník základnej školy Slovenskej republiky a Ukrajiny. Výsledky analýzy vzdelávacích programov poukázali porovnávacie vlastnosti – kompetenčný prístup k formulácii vzdelávacích cieľov, zaradenie tematických okruhov, celková časová dotácia hodín a pod. Vzdelávací program pre chémiu základnej školy Slovenskej republiky je viac zameraný na význam látok v bežnom živote a väčšina teoretických konceptov je minimalizovaná. V súlade s tým, je pozitívom prístup k úprave kurikula na Ukrajine, ktorý sa začal v akademickom roku 2015-2016. Výsledky z analýzy učebníc upozornili na niektoré nedostatky v ukrajinských učebniciach súvisiace s obťažnosťou učebných textov pre vyššiu syntaktickú obťažnosť. Z analýzy vyplynulo, že ukrajinské učebnice by mali byť viac orientované na chémiu každodenného života. V oboch krajinách je potrebné vziať do úvahy požiadavky pre vzdelávanie v 21. storočí orientované na rozvoj kompetencií 21. storočia. Malá pozornosť je venovaná aj aktuálnym témam pre 21. storočie, ako je Zdravie a výživa, Globálne ekologické problémy, Nové a obnoviteľné zdroje energie, a pod..

Štúdia vznikla s podporou Medzinárodného vyšehradského fondu V4EaP č. 51501423 a grantovej agentúry KEGA v rámci projektu č. 002UPJŠ-4/2015 Inovácia obsahu, foriem a metód praktických cvičení z anorganickej, organickej a analytickej chémie a biochémie pre zvýšenie uplatniteľnosti absolventov v praxi.

Kľúčové slová:

vzdelávací program pre chémiu základnej školy, obťažnosť učebníc, syntaktická obťažnosť, sémantická obťažnosť, témy pre 21. storočie

Abstract:

The aim of our study is a comparative analysis of educational programs in chemistry and difficulty of the textbooks in the Slovak Republic and Ukraine for the 9th class of primary school. The study according to the analyzed curriculum has sufficiently similar characteristics - competence approach to the formulation of objectives of training, sequence of study most subjects, the total amount of hours to study chemistry and so on. The program of the Slovak

Republic more focused on the practical side through the introduction of substances and their importance in our lives, and most theoretical concepts minimized. Accordingly, in our view, is a positive approach to simplify core curriculum for schools in Ukraine that began in the current 2015-2016 academic year. The results highlighted some shortcomings in Ukrainian textbooks related to greater difficulty learning texts because of syntactic complexity. Furthermore, textbooks should be bound to chemistry of everyday life. In both countries it should take into account the requirements are to develop competencies for the 21st century as tasks and experiments. Little attention is devoted to topics of current relevance to the 21st century such as health and nutrition, global environmental problems, new and renewable sources of energy, etc.

This study was prepared with the support of the International Visegrad Fund project N 51501423 and by the Cultural and Educational Grant Agency of the Slovak Republic, grant No. KEGA 002UPJŠ-4/2015.

Key words:

educational program in chemistry for primary schools, textbook complexity, syntax difficulty, term difficulty, themes for the 21st century

VYBRANÉ ASPEKTY A MOŽNOSTI TELOVÝCHOVNÝCH AKTIVÍT ŽIAKOV MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU

SELECTED ASPECTS AND POSSIBILITIES OF SPORTS ACTIVITIES PUPILS OF YOUNGER SCHOOL AGE

Bohuslav Stupák

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Inštitút Juraja Páleša v Levoči, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky sociálne znevýhodnených skupín

Abstrakt:

Článok sa zaoberá vybranými aspektami a možnosťami telovýchovných aktivít žiakov mladšieho školského veku. Oboznamuje o vplyve športu na formovanie zdravej osobnosti žiaka mladšieho školského veku, o vplyve prostredia a možnostiach telesnej výchovy, telovýchovných aktivít a športových súťaží.

Klíúčové slová:

spoločnosť, šport, zdravie, športové aktivity žiakov mladšieho školského veku

Abstract:

The article deals with selected aspects and possibilities of sports activities pupils of younger school age. Communicate the impact of sport in shaping a healthy personality pupils of younger school age, the influence of the environment and opportunities for physical education, sports activities and sports competitions.

Key words:

society, sports, health, sports activities pupils of younger school age

POSTAVENIE ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV V INKLUZÍVNEJ ŠKOLE

A POSITION OF PROFESSIONAL STAFF IN THE INCLUSIVE SCHOOL

Viera Šilonová – Vladimír Klein

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Inštitút Juraja Páleša v Levoči, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky sociálne znevýhodnených skupín

Abstrakt:

Príspevok je zameraný na problematiku budovania inkluzívneho prostredia materských a základných škôl prostredníctvom inkluzívnych tímov, v ktorých kľúčovú úlohu zohrávajú odborní zamestnanci (školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, školský psychológ). Autori príspevku pracovali v národnom projekte PRINED (PROjekt INkluzívnej EDukácie) ako odborní garanti a jednou z aktivít projektu bola evalvácia. Cieľom výskumu bolo nielen získať dáta o plnení výstupov a merateľných ukazovateľov, ale aj zhodnotiť pôsobenie inkluzívnych tímov v ZŠ (osobitne odborných zamestnancov) a súčasne získať informácie o výsledkoch depistážnych vyšetrení a aplikácie stimulačného programu v MŠ. Významným cieľom bolo získať dáta o pripravenosti materských a základných škôl k inkluzívnemu vzdelávaniu. V projekte bolo zapojených 50 MŠ a 100 ZŠ, ktoré predstavovali základný výskumný súbor. Bola zvolená kombinácia kvantitatívnej (technika dotazníka) a kvalitatívnej výskumnej stratégie (štruktúrované rozhovory, prípadové štúdie). So zámerom získať informácie o sebaevalvácii základných škôl bol využitý aj upravený dotazník Josefa Lukasa (2011) „Pripravenosť školy k inkluzívnemu vzdelávaniu“. V závere príspevku oboznámime čitateľov so zisteniami z výskumu týkajúce sa vytvorených pracovných pozícií odborných zamestnancov v rámci projektu PRINED - špeciálnych pedagógov, sociálnych pedagógov, školských psychológov ako významnej súčasti inkluzívnych tímov v procese kreovania inkluzívneho prostredia na školách.

Kľúčové slová:

škola, inkluzívne vzdelávanie, odborný zamestnanec

Abstract:

The article is focused on the issue of building an inclusive environment of nursery and elementary schools through inclusive teams, where a key position is held by skilled employees (school special education teacher, special needs teacher, school psychologist). The authors of the paper worked in the national project PRINED (Project of Inclusive Education) as professional guarantors and one of the activities of the project was evaluation. The main aim of research work was not only to get data about the implementation of the outcomes and measurable indicators, but also to evaluate the activity of inclusive teams in primary school (especially skilled employees) and as well to get information about

screening results of examination and the application of the incentive program in nursery school. The most important aim was to obtain data about the readiness of nursery and primary schools to inclusive education. There were 50 primary schools and 100 nursery schools involved in the project and these schools represented the central survey unit. The combination that was chosen was the combination of quantitative (a questionnaire) and qualitative research strategy (structured interviews, case studies). With the intention to get information about self-evaluation of primary schools it was used an adapted questionnaire by Josef Lukas (2011) "The readiness of schools for inclusive education". At the end of the article we inform readers with the findings of the research regarding to already created working positions of skilled employees of project PRINED - special education teachers, social pedagogues, school psychologists who are important part of inclusive teams in the process of creating the inclusive environment in schools.

Key words:

school, inclusive education, skilled employee

KVANTITATÍVNA DIAGNOSTIKA Miskoncepčí V PRÍRODOVEDNOM VZDELÁVANÍ

QUANTITATIVE DIAGNOSTICS OF MISCONCEPTIONS IN SCIENCE EDUCATION

Peter Štrauch - Jozef Hanč

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Prírodovedecká fakulta, Ústav fyzikálnych vied, Oddelenie didaktiky fyziky

Abstrakt:

V prírodovednom vzdelávaní majú na proces učenia a jeho výsledky značný vplyv predstavy a skúsenosti žiakov o tom, čo sa učia. Spôsobilosť učiteľa diagnostikovať nesprávne prekoncepce, označované aj ako chybné prvotné predstavy, resp. miskoncepce, sa zaraďuje medzi kľúčové pedagogické spôsobilosti učiteľa. V prípade kvantitatívnej diagnostiky miskoncepčí, ktorej základnou technikou sú konceptuálne testy, učitelia na Slovensku tieto nástroje buď nepoznajú, alebo ich kvôli náročnosti spracovania výsledkov testov nepoužívajú.

Naším cieľom bolo preskúmať možnosti dnešných technológií pri tvorbe diagnostických nástrojov pre zber a spracovanie dát konceptuálnych testov. Na základe detailného štúdia danej problematiky sme zvolili voľne dostupný softvér R a interaktívny dynamický dokument (2013), ktorý je aj pre laika ľahko ovládateľný a poskytuje rýchle, pohodlné a reprodukovateľné štatistické analýzy.

Nami navrhnutý diagnostický nástroj pre učiteľa sme aplikovali na konkrétnom príklade konceptuálneho testu „Calculus Concept Inventory“ (2007), ktorý zisťuje predstavy študentov z vyššej matematiky v reálnych situáciách z prírodných vied. V príspevku následne prezentujeme hlavné výsledky kvantitatívnej diagnostiky miskoncepčí na vzorke študentov (N=60), ktorí boli vyučovaní tromi rôznymi vyučovacími metódami.

Kľúčové slová:

prekoncepce, konceptuálny test, koncentračná analýza, klasická teória testovania

Abstract:

In science, the results of education are significantly affected by prior knowledge, beliefs and experience of students on what they learn. Teacher's competence to diagnose the incorrect prior knowledge, also known as incorrect preconceptions or misconceptions, belongs to the key teaching skills. Considering quantitative diagnostics of misconceptions where basic technique is concept survey, teachers in Slovakia either do not know these surveys or do not use them due to difficult and time-consuming processing the test results.

Our main aim was to investigate the opportunities of today's technology in the development of diagnostic tools for collecting and processing data from concept surveys. On the basis of

detailed study in this field, we have chosen a free, open-source software, called R and an interactive, dynamic document (2013), which is easy to control even for the layman and which provides quick, comfortable and reproducible statistical analysis.

We applied diagnostic tools for a teacher designed by us to the particular concept survey named „Calculus Concept Inventory“ (2007) that probes student’s concepts of higher mathematics in real situations in science. In the contribution, subsequently, we present the main results of the quantitative diagnostics of misconceptions on a sample of students (N=60) who was taught by three different teaching methods.

Key words:

preconceptions, concept survey, concentration analysis, classical test theory

DIDAKTICKÉ KOMPETENCIE V EDUKAČNEJ PRAXI

DIDACTIC COMPETENCES IN EDUCATIONAL PRACTICE

Valentína Šuťáková

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Profesijným kompetenciám učiteľov sa dlhodobo venuje veľká pozornosť v teoretickej i praktickej rovine. V odbornej pedagogickej literatúre sa stretávame s viacerými prístupmi členenia profesijných kompetencií, medzi ktorými majú nezastupiteľné miesto didaktické kompetencie (Helus 1995, Švec 1999, Spilková 2003, Kosová a Kasáčová 2006 a i.). V rámci pregraduálnej prípravy i kontinuálneho vzdelávania učiteľov sa cieľavedome tieto kompetencie rozvíjajú, napriek tomu zisťujeme pretrvávajúce nedostatky v ich praktickej aplikácii. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli bližšie venovať tejto problematike v našom príspevku.

V teoretickej rovine je naším cieľom stručná charakteristika didaktických kompetencií a ich operacionalizácia z hľadiska súčasných teoretických prístupov a potrieb pedagogickej praxe. V rovine empirickej sme si za hlavný cieľ zvolili zmapovať spôsobilosť učiteľov aplikovať jednotlivé zložky kompetencií v praxi. Hlavnou metódou získavania informácií bola analýza produktov činnosti. Konkrétne sme analyzovali atestačné práce učiteľov, kde sme sledovali tieto komponenty: zadané špecifické ciele vyučovacej hodiny a spôsob ich dosahovania (adekvátnosť zvolených foriem, metód a prostriedkov). Pri spracovaní výsledkov sme využili základné matematicko-štatistické metódy, metódu kvantitatívno-kvalitatívnej analýzy, komparácie a generalizácie. Na základe získaných výsledkov sme došli k záverom, že v nami sledovanej oblasti sa neustále objavujú určité nedostatky. Získané výsledky nám môžu poslúžiť k skvalitneniu pregraduálnej prípravy i vzdelávacích programov v rámci kontinuálneho vzdelávania.

Kľúčové slová:

profesijné kompetencie, didaktické kompetencie, analýza produktov činnosti

Abstract:

A lot of attention has been paid to a subject of professional competences of teachers on theoretical and practical levels for a long period of time. There are several approaches in the professional pedagogical studying material explaining how to subdivide the professional competences, including a significant position of didactic competences (Helus 1995, Švec 1999, Spilková 2003, Kosová and Kasáčová 2006 et al.). Although these competences have been systematically developed within pregradual preparation and continuing education of

teachers there are some deficiencies persisting in their practical application. As a result of this we have decided to focus on this issue in our paper.

On the theoretical plane our aim is to briefly describe the didactic competences and their processing in terms of current theoretical approaches and needs of teaching practice. On the empirical plane we decided to map the capability of teachers to apply the different components of competences in practice. The main method of gathering information was the analysis of products of activity. Specifically, we analyzed attestation theses of teachers and checked the following components: definition of specific objectives of a lesson and the way of their achievement (adequacy of selected forms, methods and means). When processing the results we used the basic mathematical-statistical methods, methods of quantitative-qualitative analysis, comparison and generalization. Based on the results obtained we can state that there are certain shortcomings constantly occurring in the observed area and our results obtained can be used for improving the quality of the pregradual training and educational programmes in the area of continuing education.

Key words:

professional competences, didactic competences, analysis of products of activity

KOMPARÁCIA DIDAKTICKÝCH SPÔSOBILOSTÍ ŠTUDENTOV UČITEĽSTVA A UČITEĽOV V PEDAGOGICKEJ PRAXI

COMPARISON OF DIDACTIC COMPETENCIES OF THE STUDENTS OF TEACHING STUDY PROGRAMMES AND THE TEACHERS IN EDUCATIONAL PRACTICE

Valentína Šuťáková - Janka Ferencová

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Didaktické kompetencie sú dôležitou súčasťou profesijných kompetencií učiteľov, ktoré sú podstatné z hľadiska efektívneho plánovania, realizácie, organizácie, riadenia i hodnotenia edukačného procesu. V rámci pregraduálneho vzdelávania budúcich učiteľov je rozvoj týchto kompetencií súčasťou ich vzdelávania v teoretickej i praktickej rovine. Realizuje sa predovšetkým v rámci všeobecnej didaktiky, didaktiky vyučovacích predmetov, ale i jednotlivých foriem pedagogickej praxe. Vzhľadom na to, že sa dlhodobo podieľame na pregraduálnom vzdelávaní budúcich učiteľov i kontinuálnom vzdelávaní učiteľov z praxe, rozhodli sme sa bližšie zmapovať vybrané spôsobilosti absolventov učiteľského štúdia, učiteľov s 1.a 2. atestáciou a vzájomne ich porovnať. Z tohto hľadiska cieľom našej štúdie bolo v teoretických východiskách vymedziť pojmové portfólio súvisiace s didaktickými kompetenciami učiteľov na základe štúdia odbornej literatúry a komparácie prístupov odborníkov i vychádzajúc z vlastných skúseností. V rovine empirickej bolo našim cieľom analyzovať, porovnať a zhodnotiť vybrané didaktické spôsobilosti absolventov učiteľských študijných programov a učiteľov z pedagogickej praxe na základe obsahovej analýzy a presne vyšpecifikovaného triediaceho univerza. Naše zistenia môžu byť cenným zdrojom informácií pre zefektívnenie pregraduálnej prípravy učiteľov v nami sledovanej oblasti, ale i pre skvalitnenie kontinuálneho vzdelávania učiteľov.

Kľúčové slová:

profesijné spôsobilosti učiteľa, didaktické spôsobilosti, vzdelávanie učiteľov

Abstract:

Didactic competencies represent an important part of teachers' professional competencies that are essential for the effective planning, implementation, organization, management and evaluation of the educational process. As part of a pre-service training of potential teachers, the development of these competencies is a part of their training on the theoretical and practical level. It is implemented mainly within the general didactics, didactics of subjects, as well as various forms of teaching training. With respect to the existence of long-term interests in the pre-service education of teachers and continuing education of teachers from

practice, we have decided to map the selected competencies of teaching graduates, teachers with the 1st and 2nd attestation and to compare them with each other. In this respect, the aim of our study in terms of the theoretical background was to define the conceptual portfolio related to the didactic competencies of teachers on the basis of professional literature study and comparison of approaches of experts as well as to apply own experience. On the empirical level our aim was to analyze, compare and evaluate the selected didactic competencies of graduates of teaching study programs and teachers in educational practice based on a content analysis and an exactly specified sorting universe. Our findings can be a valuable source of information for more efficient pre-service education of teachers, but also for improving the quality of continuing teacher education.

Key words:

teachers' professional competencies, didactic competencies, teacher education

ČETBA A ČTENÁŘSTVÍ POHLEDEM UČITELŮ A RODIČŮ ŽÁKŮ 4. ROČNÍKŮ ZŠ

READING AND READERSHIP THROUGH EYES OF TEACHERS AND PARENTS OF 4TH GRADE PUPILS OF ELEMENTARY SCHOOLS

Petra Tužilová

Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Příspěvek obsahuje komentované výsledky pilotního výzkumu čtenářství a čtenářské gramotnosti, sestavené na základě informací, získaných od učitelů 4. ročníků ZŠ. Cílem výzkumného šetření je analýza informací, jak učitelé podporují rodiče v rozvíjení čtení a čtenářství dítěte, jakým způsobem působí na jeho individuální čtenářství, a jaká existuje souvislost s úrovní čtenářské gramotnosti tohoto dítěte. Dále je výzkumné šetření zaměřeno na aktuální a ideální stav podpory rodičů učitelem, na způsob, jakým by podle učitele měli rodiče k podpoře čtenářství dětí přistupovat. Ve svém výzkumu vycházím z předpokladu, že dítě, které je funkčně gramotné, je i čtenářsky gramotné. Z dostupných výzkumů čtenářství (Trávníček, 2008, 2011, Prázová, 2014, Gabal, Václavíková Helšusová, 2003) a čtenářské gramotnosti (PIRLS 2001, 2011, PISA, 2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015) vyplývá, že nejpodstatnější je v tomto směru přístup rodiny. Dle Trávníčka (2008) je jednou z proměnných, která odlišuje čtenáře od nečtenáře právě rodina – zasahuje téměř padesát procent mezi faktory, které přivedly respondenty ke čtení. Na druhém místě v síle vlivu na čtenářství žáka se objevuje učitel (ačkoli je tento vliv mnohem slabší než vliv rodiny). Výsledky studie Gabala a Václavíkové Helšusové (2003) poukazují na fakt, kdy má rodina „dvou- až trojnásobně vyšší význam (oproti škole) pro čtenářství“ (Gabal, Václavíková Helšusová, 2003, s. 49) dětí. V takovém případě je tedy žádoucí spojení vlivu školy reprezentované učitelem jako odborníkem na danou problematiku a rodičů jako odborníků na své dítě pro podporu čtenářství dítěte. Metodologické zázemí výzkumu tvoří polostrukturované rozhovory s učiteli a rodiči žáků 4. ročníků ZŠ, které sledují, jakou učitelé poskytují reálnou podporu rodičům svých žáků a jakou podporu si rodiče od školy reprezentované učitelem představují jako ideální. Na řešenou problematiku je nahlíženo z několika úrovní, např. osobní vztah ke čtení a četbě, projevovaný zájem o čtenářství dětí a rodinné čtenářské zázemí, a především podpora poskytovaná učiteli rodičům těchto dětí. Pilotním výzkumem se potvrdil předpoklad, že učitelé prvního stupně ZŠ kladou na čtení velký důraz, ačkoli se nevěnují studiu výzkumů a statistik čtenářské gramotnosti a čtenářství. Překvapivá byla ochota, se kterou učitelky přistupovaly k poskytování knih dětem – nejen vlastních do třídní knihovny, ale i knih jako vánočních a jiných dáreků, které nakupují z vlastních prostředků. Rodiče pak jsou ochotni nechat si do určité míry od učitelů doporučit, jaké typy textů by děti měly číst a jakým způsobem by s nimi měli pracovat, avšak pouze do úrovně domácího úkolu. Jakmile by doporučení překročila jistou hranici, např. doporučené trávení volného času, rodiče takovou podporu nereflktují. V závěru příspěvku jsou shrnuty další možnosti rozšíření výzkumu a využití výsledků.

Klíčové slová:

čtenba, čtenářství, čtenářská gramotnost, učitel, žák, rodiče

Abstract:

The paper contains the annotated results of the pilot research of reading and literacy skills, compiled on the basis of information obtained from the fourth grade primary school teachers. The aim of the research that is realized among teachers and parents of children of the fourth grade of primary school, is the analysis of information, how teachers encourage parents to develop reading and readership of the child, ie how they affect children's individual reading, and what relationship exists with the literacy skills of a child. Subsequently, the research investigation is focused on the current and ideal state of the teachers support for parents, the way the teachers should be in accordance with parents to support their children's reading access. In my research, I start from the assumption that a child who is functionally literate reader is good at reading literacy. The available research of reading (Trávníček, 2008, 2011, Prázová, 2014, Gabal, Václavíková Helšusová, 2003) and reading literacy (PIRLS 2001, 2011, PISA, 2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015) suggests that the key is in this direction the approach of the family. According to Trávníček (2008), one of the variables that distinguishes readers from nonreaders is the family – almost fifty percent stands out among the factors that led respondents to the reading. The second place is occupied by the teacher as a person with the power of influence on the student's reading (although this effect is much weaker than that of the family). The results of the study of Gabal and Václavíková Helšusová (2003) point to the fact, that the family is "two- to threefold more significant (as opposed to school) for readership" (Gabal, Václavíková Helšusová, 2003, p. 49) of children. In this case, it is desirable to link the impact of schools represented by the teacher as an expert on the topic and parents as experts on their child in reading support for the child. The methodological background of the research consists of interviews with teachers and parents of students of 4th grade of elementary school, which monitor what support teachers provide to parents of their pupils, and what is the ideal support concept that parents prefer. The problem that is being solved is observed from several areas: personal teachers and parents relationship to reading and readership, their manifested interest in childrens reading and family literacy background, and especially the teachers support provided to parents of their pupils. The pilot research confirmed the assumption that teachers of primary school lay great emphasis on reading, even though they do not focus on the monitoring research studies and statistics of literacy and reading. Surprising was the willingness of the teachers approach to provide books for children - not only their own books for the class libraries, but books as Christmas or any other gifts they buy on their own. The parents are willing to let teachers make recommendations what types of texts children should read and how they should work with them, but only to the level of homework. Once the recommendations exceed a threshold, eg. recommended leisure time, parents do not reflect such support. The conclusion of the paper summarizes the additional possibilities for research and exploitation of results.

Key words:

reading, reading, reading literacy, teacher, student, parent

Sekcia B. Sociálny pedagóg v edukačnom procese

PARTICIPÁCIA SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA PRI RIEŠENÍ VÝCHOVNÝCH ŤAŽKOSTÍ ŽIAKOV NA ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH II. STUPŇA V BANSKOBYSSTRICKOM KRAJI

PARTICIPATION OF SOCIAL PEDAGOGUE IN SOLVING EDUCATIONAL PROBLEMS OF PUPILS IN PRIMARY SCHOOLS OF SECOND DEGREE IN BANSKÁ BYSTRICA REGION

Katarína Cimprichová Gežová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

V posledných desaťročiach je pre našu spoločnosť charakteristický nárast deviantného správania u žiakov. Agresivita, záškoláctvo, šikanovanie, krádeže, toxikománia, tabakizmus, alkoholizmus a iné nežiadúce javy sa čoraz častejšie objavujú u žiakov na základných školách. Zarážajúce je, že tieto sociálno- patologické javy sa vyskytujú u žiakov čoraz nižších vekových kategórií, ktoré môžu prerásť až do závažných foriem delikventného správania. Príčiny vzniku výchovných ťažkostí môžeme hľadať v oblasti ekonomicko-materiálnej situácie rodín, neustále sa zvyšujúcej sa životnej úrovne, v oblasti nedostatku, neschopnosti rodiny zabezpečiť základné životné potreby svojich členov, nevhodné rodinné prostredie, nezáujem o výchovu detí, nedostatok trávenia voľného času s deťmi, ktoré potom často vychováva „ulica“. Problémovým správaním a následnými výchovnými ťažkosťami sú vo výraznej miere ohrozené najmä deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, pričom deti sú z hľadiska nízkeho veku veľmi dobre ovplyvniteľné. Pri riešení ako aj predchádzaní týchto javov je sociálny pedagóg erudovaným odborníkom, ktorý pomáha deťom a mládeži nielen sociálno-výchovnou činnosťou v škole, ale medzi jeho prvoradé úlohy patrí primárna prevencia. Vo všeobecnosti je dané, že je jednoduchšie a ľahšie problémom predchádzať, ako ich potom riešiť. Realizácia prevencie vo všetkých smeroch patrí do kompetencií sociálnych pedagógov, ktorí sú na túto činnosť pripravovaní počas vysokoškolského štúdia.

Kľúčové slová:

dieťa, prevencia, sociálny pedagóg

Abstract:

In recent decades, our society characterized by an increase in deviant behavior among students. Aggression, truancy, bullying, theft, drug abuse, tobacco use, alcohol and other undesirable phenomena are increasingly appearing among pupils in primary schools. Striking is that these socio-pathological phenomena occurring in students ever lower ages, which may progress to severe forms of delinquent behavior. The causes of educational problems we find in the economic and financial situation of families, an ever-increasing standard of living, in short supply, the inability of families to ensure the basic needs of their members,

inappropriate family environment, lack of education of children, lack of leisure time with children, which then often brings up "street". Behavioral problems and subsequent educational problems are greatly at risk especially children from socially disadvantaged backgrounds, and children are low in terms of age very well influenced. In resolving and preventing these phenomena is a social educator knowledgeable experts to assist children and young people not only socio-educational activities in schools, but among his primary task is primary prevention. In general, it is given that it is simpler and easier to prevent problems, such as the then address. Implementation of prevention in all directions falls within the competence of social educators who are trained for this work during university studies.

Key words:

child, prevention, social educator

**PROFESIONALIZÁCIA PREVENIE SOCIÁLNOPATOLOGICKÝCH JAVOV V ŠKOLSKOM
PROSTREDÍ PROSTREDNÍCTVOM PÔSOBENIA SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA – KATEGORICKÝ
IMPERATÍV SÚČASNEJ DOBY**

**PROFESSIONALISING THE PREVENTION OF SOCIO- PATHOLOGICAL PHENOMENA IN THE
SCHOOL ENVIRONMENT THROUGH THE ACTIVITY OF SOCIAL PEDAGOGUES - CATEGORICAL
IMPERATIVE OF THE PRESENT TIME**

Ingrid Emmerová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Nárast sociálnopatologických javov v spoločnosti sa odrazil v náraste problémového správania žiakov základných a stredných škôl. Súčasná situácia vyžaduje profesionalizáciu prevencie sociálnopatologických javov u žiakov už v školskom prostredí. Príspevok sa zaoberá problémovým správaním žiakov a participáciou sociálneho pedagóga na jeho prevencii a riešení. Autorka poukazuje na nutnosť profesionalizácie preventívnej sociálno-výchovnej práce v školách prostredníctvom funkcie sociálneho pedagóga, pôsobenie ktorého školská legislatíva na Slovensku umožňuje, ale prax nedostatočne rešpektuje.

Kľúčové slová:

sociálny pedagóg, školský sociálny pedagóg, problémové správanie žiakov, prevencia problémového správania

Abstract:

The increase of socio-pathological phenomena in the society has been reflected in an increase in pupils' problem behaviour at elementary and secondary schools. The current situation requires the professionalization of prevention of socio-pathological phenomena in pupils already in the school environment. The paper deals with problematic behaviour of students as well as with participation of a social pedagogue in the prevention and resolutions. The author points to the need to professionalise the preventive socio-educational work in schools through social pedagogue's work, whose activity Slovak legislation allows, but the practice does not sufficiently respect.

Key words:

social pedagogue, school social pedagogue, problematic behaviour of pupils, prevention of problem behaviour

VÝZNAM UPLATŇOVANIA MEDIÁCIE SOCIÁLNYM PEDAGÓGOM V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ
THE IMPORTANCE OF IMPLEMENTING MEDIATION OF SOCIAL TEACHERS IN THE SCHOOL ENVIRONMENT

Lucia Kamarášová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

V príspevku sa zameriavame na konflikty ako aktuálne problémy v školskom prostredí a zdôrazňujeme možnosti využívania mediácie ako spôsobu riešenia týchto konfliktov. Poukazujeme tiež na úlohu sociálneho pedagóga ako odborného zamestnanca školy, pri uplatňovaní a zavádzaní školskej mediácie do praxe.

Kľúčové slová:

školská mediácia, sociálny pedagóg, konflikty

Abstract:

In this paper we focus on the conflict as the current problems in the school environment and highlight the potential use of mediation as a way of resolving these conflicts. He also referred to the role of social pedagogue as a professional employee of the school, the application and implementation of school mediation in practice.

Key words:

School mediation, social educator, conflict

SOCIÁLNE ASPEKTY VÝKONU PRÁCE SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA

SOCIAL ASPECTS OF THE SOCIAL EDUCATOR'S WORK

Nadežda Krajčová

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Sociálny pedagóg je profesia, ktorá môže významnou mierou ovplyvniť život človeka /dieťaťa, dospelého/ v smere vyrovnania sa so životnými problémami. Od jeho práce závisí, aké budú ich postoje k životným situáciám, ako sa dokážu s nimi vyrovať a hľadať cesty ich riešenia. Len kvalitne odborne pripravený sociálny pedagóg, jeho profesionálna úroveň vytvára predpoklady pre plnenie týchto vážnych úloh. Ekonomické, politické a kultúrne podmienky spoločnosti sa odrážajú v práci každej profesie, ale dopad a cesty riešenia ich dôsledkov v edukačnej praxi sú úlohou sociálnych pedagógov. Cieľom príspevku je analyzovať aktuálne úlohy práce sociálneho pedagóga na školách. Spoločenská determinácia práce soc. pedagóga je úzko spojená s jeho kvalitnou prípravou. To však nestačí. Neustála práca na rozvoji odborných kompetencií je základnou podmienkou kvalitného výkonu sociálneho pedagóga. V kontexte aktuálneho stavu spoločnosti, predovšetkým ohrozenie základných hodnôt spoločnosti prináša väčší tlak na potrebu sociálnych pedagógov v edukačnom systéme.

Kľúčové slová:

sociálny pedagóg, poslanie, úlohy, škola

Abstract:

The social educator is a profession that can significantly influence a person's life /child, adult/ in coping with life problems. It is their work that affects their attitudes towards life situations, how they can cope with them and look for the ways how to solve them. It is a well-trained social educator, his/her professional level that creates the conditions necessary to solve the serious tasks. Economic, political and cultural conditions of society are reflected in the work of each profession, however, the impact and ways of dealing with their consequences in educational practice is the role of social educators. The aim of this paper is to analyse the current role of social educators at schools. The social determination of the work of social; educator is closely connected to the quality of his training. That is, however, not enough. The continuous and permanent work on the professional competence development is the prerequisite for high performance of the social educator. In the context of the current state of society, especially the threat of the fundamental values of the society brings further and greater pressure on the need for social educators in the education system.

Key words:

social educator, mission, tasks, school

SOCIÁLNO-VÝCHOVNÉ PORADENSTVO V PRÁCI ŠKOLSKÉHO SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA

SOCIO-EDUCATIONAL GUIDANCE IN THE WORK OF SCHOOL SOCIAL EDUCATORS

Miriám Niklová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

V školskom prostredí je v súčasnosti zaznamenaný nárast problémového správania u žiakov, na čo poukazuje aj Správa o stave školstva na Slovensku a o systémových krokoch na podporu jeho ďalšieho rozvoja, ktorú vypracovalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v roku 2013. V tomto smere je nutné posilniť školy o odborných zamestnancov, osobitne školského sociálneho pedagóga. Príčiny problémového správania žiakov je potrebné včas odhaliť, správne diagnostikovať a riešiť, pričom na jeho riešení by mali participovať odborní zamestnanci najmä sociálny pedagóg, ktorý má tieto kompetencie uvedené aj v Zákone č. 317/2009 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch. Ide najmä o kompetencie prevencie, sociálno-pedagogickej diagnostiky prostredia a vzťahov, sociálno-pedagogického poradenstva, reedukácie správania a i. Cieľom štúdie bude priblížiť sociálno-pedagogické poradenstvo ako jeden z relevantných nástrojov školského sociálneho pedagóga v kontexte jeho ďalších odborných činností. Štúdia bude venovať pozornosť poradenskej činnosti sociálneho pedagóga v školách z aspektu cieľových skupín s aplikovaním vybraných metód sociálno-pedagogického poradenstva.

Kľúčové slová:

školský sociálny pedagóg, sociálno-pedagogické poradenstvo, škola, žiaci

Abstract:

The school environment is now an increase of problem behavior among pupils, as shown by the report on the state of education in Slovakia and systematic steps to encourage its further development, prepared by the Ministry of Education, Science, Research and Sport in 2013. In this regard, it is necessary to strengthen the school's professional staff, special needs social pedagogue of the school. The causes of problem behavior of students is necessary to timely detect, diagnose and deal with its solutions should participate in professional staff especially social educator who has these competencies set out in the Act. 317/2009 on pedagogical staff and specialists. In particular, the competence of prevention, socio-pedagogical diagnostics environment and relationships, socio-educational counseling, re-education and behavior as well. The study will bring socio-educational counseling as one of the relevant instruments of school teachers in the social context of his other professional activities. The study will pay attention to consultancy work needs social pedagogue in schools from the perspective of the target groups with the application of selected methods of socio-educational counseling.

Key words:

social pedagogue of school, social-pedagogical counseling, school, pupils

PREVENCIA A RIEŠENIE AGRESÍVNEHO SPRÁVANIA ŽIAKOV VOČI UČITEĽOM Z ASPEKTU PROFESIE SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA

PREVENTION AND RESOLUTION OF AGGRESSIVE BEHAVIOUR OF PUPILS AGAINST OF TEACHERS FROM THE ASPECT OF THE PROFESSION OF SOCIAL PEDAGOGUE

Michaela Šajgalová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Agresívne správanie žiakov voči učiteľom je závažným a problémovým javom vyskytujúcim sa v školskom prostredí, ktorému je potrebné predchádzať a riešiť ho na odbornej a profesionálnej úrovni. Profesionála, ktorý je teoreticky i prakticky pripravený predchádzať a riešiť nielen agresívne správanie žiakov voči učiteľom predstavuje sociálny pedagóg.

V roku 2016 sme realizovali empirický výskum, ktorého jedným z parciálnych cieľov bolo zistiť, aké sú možnosti prevencie a riešenia agresívneho správania žiakov voči učiteľom z aspektu odborných zamestnancov a aké formy agresívneho správania sa vyskytujú v základných školách.

Výskumný súbor tvorilo 232 učiteľov druhého stupňa základných škôl v mestách a obciach v Banskobystrickom a Žilinskom kraji. Pre spracovanie empirických zistení boli použité matematicko-štatistické metódy (aritmetický priemer, medián a Chí kvadrát test).

Sociálny pedagóg realizuje v základných školách sociálno-pedagogickú diagnostiku prostredia a vzťahov, prevenciu sociálno-patologických javov a problémového správania, akým je aj agresívne správanie žiakov voči učiteľom.

Kľúčové slová:

sociálny pedagóg, učiteľ, agresívne správanie žiakov, prevencia, riešenie

Abstract:

Aggressive behavior of pupils to teachers is a serious problem and phenomena occurring in the school environment that need to be prevented and tackled him to the professional level. A professional who is both theoretically and practically prepared to prevent and address not only the aggressive behavior of pupils to teachers is a social pedagogue.

In 2016, we conducted empirical research, one of the partial objective was to determine what are the possibilities of preventing and dealing with aggressive behavior of students towards teachers from the aspect of professional staff and what forms of aggressive behavior occurring in primary schools.

The sample consisted of 232 teachers secondary school in towns and villages in the Banská Bystrica and Žilina. For processing of empirical findings were used mathematical and statistical methods (arithmetic mean, median, and chi-square test).

The social educator implemented in primary schools with socially diagnostics environment and relationships, prevention of socio-pathological phenomena and problem behavior, such as the aggressive behavior of students towards teachers.

Key words:

the social pedagogue, teacher, aggressive behavior of pupils, prevention, solution

Sekcia C. Špeciálny pedagóg v edukačnom procese

NOVÉ MOŽNOSTI STAROSTLIVOSTI A PODPORY O ZDRAVOTNE ZNEVÝHODNENÉ DETI

NEW POSSIBILITIES OF THE CARE AND SUPPORT FOR THE DISABLED AND DISADVANTAGED CHILDREN

Vlasta Belková

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Zdravotne znevýhodnené deti a žiaci na Slovensku a ich potreby sú primerane saturované v centrách špeciálnopedagogického poradenstva. V ostatnom čase sa začala venovať pozornosť a starostlivosť aj skupine detí, ktoré patria medzi zdravotne znevýhodnené na podklade vývinových anomálií spôsobených nízkou pôrodnou hmotnosťou, alebo tým, že sú nedonosené. V príspevku sa zameriavame na nové možnosti podpory a starostlivosti o tieto deti v centrách včasnej intervencie.

Kľúčové slová:

zdravotné znevýhodnenie, špeciálna výchovno-vzdelávacia potreba, centrum špeciálnopedagogického poradenstva, centrum včasnej intervencie, špeciálny pedagóg

Abstract:

Physically disadvantaged children and pupils in Slovakia and their needs are adequately saturated in specialized educational counseling centers .More recently he began to pay attention and care with a group of children who belong to the physically disadvantaged on the basis of developmental anomalies caused by low birth weight , or because they are premature .In this paper , we focus on new ways to promote and care for these children in early intervention centers .

Key words:

physically handicapped, special educational need, a specialized educational counseling, center for early intervention, special education teacher

KOMPARÁCIA VYBRANÝCH POLOŽIEK V TESTE ZO SJL ŽIAKOV 5. ROČNÍKA ZŠ SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

COMPARISON OF SELECTED ITEMS OF SLOVAK LANGUAGE AND LITERATURE TEST OF 5TH GRADE ELEMENTARY SCHOOL PUPILS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS.

Eva Polgáryová – Viktória Khernová

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania

Abstrakt:

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania v školskom roku 2015/2016 prvýkrát realizoval celoslovenské testovanie žiakov 5. ročníka ZŠ. V príspevku sa venujeme vybranej skupine žiakov so zdravotným znevýhodnením (ďalej ZZ) a žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej SZP) v kontexte úprav testovacích nástrojov zo slovenského jazyka a literatúry T5-2015. Uvádzame výsledky analýzy obťažnosti vybraných (modifikovaných) testových položiek zo slovenského jazyka a literatúry žiakov 5. ročníka ZŠ pri vstupe na vzdelávací stupeň ISCED 2. Zároveň uvádzame aj ukážky žiackych riešení. V závere upriamime pozornosť čitateľov na dôležitosť stimulačných programov súvisiacich s rozvojom kognitívnych zručností, ktoré sa nerozvíjajú v izolácii, ale s vedomosťami a skúsenosťami v úzkom prepojení s komunikačnými zručnosťami u vybranej skupiny žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej ŠVVP).

Kľúčové slová:

žiaci so ŠVVP, žiaci so ZZ, žiaci zo SZP, úprava testových položiek, stimulačné programy, Testovanie T5-2015

Abstract:

National institute for certified educational measurements has implemented for the first time nationwide testing of 5th grade pupils of primary school in school year 2015/2016. This article deals with a selected group of pupils with health disabilities and pupils from socially disadvantaged background in the context of adjustment of slovak language and literature testing instruments T5-2015. Here are analyzed results of difficulty selected test items from slovak language and literature pupils who are embarking ISCED 2 level. At the same time we also introduce pupils' solutions examples. In the end we focus readers' attention to the importance of incentive programs related with development of cognitive skills. These cognitive skills don't develop in isolation, but with knowledges and experiences in close connection with communication skills of selected group of pupils with special educational needs.

Key words:

pupils with special educational needs, pupils with health disabilities, pupils from socially disadvantaged background, test items modification, incentive programs, T5-2015 testing

**ŠPECIÁLNA EDUKAČNÁ, REEDUKAČNÁ A KOMPENZAČNÁ PRÁCA SO ŽIAKMI S DYSGRAFIU
A DYSORTOGRAFIU**

**SPECIAL EDUCATION, REEDUCATION AND COMPENSATION WORKS FOR PUPILS WITH
DYSGRAPHIA AND DYSORTOGRAPHIA**

Anna Skokanová – Mária Štramová

Základná škola G. Haina, Levoča/Inštitút kompenzácie, edukačnej efektivity a poradenstva Vianey (KEEP Vianey), M. R. Štefánika, Levoča

Abstrakt:

Komunikačné schopnosti, či už verbálne alebo neverbálne zohrávajú dôležitú úlohu v oblasti školskej úspešnosti žiakov. Prezentovaná štúdia ponúka výskumné zistenia v oblasti rozvoja písomnej komunikácie v edukačných, reedukačných a kompenzačných intenciách intaktných žiakov a žiakov s vývinovými poruchami učenia.

Kľúčové slová:

vývinová porucha učenia, komunikačné schopnosti, jednoduchá gramatika, Skokanovej easy metóda písania desiatimi.

Abstract:

Verbal and nonverbal communication is very important for school success pupils. There are a connections between communication competence pupils with learning disabilities and their academic success. This study offers research findings in area development of written communication pupils with dysgraphia and dysortographia through education, reeducation and compensation in school conditions.

Key words:

dysgraphia, dysortographia, communication skills, simple slovak grammar, Skokan's easy method of writing ten fingers

Sekcia D. Pregraduálna príprava pedagógov

**SOCIÁLNA OPORA UČITEĽA A JEJ ZMENY V KONTEXTE KOGNITÍVNEJ AUTONÓMIE ŽIAKOV
ZÁKLADNÝCH ŠKÔL**

**CHANGES IN TEACHERS' SOCIAL SUPPORT AND COGNITIVE AUTONOMY OF PRIMARY
SCHOOL PUPILS**

Mária Bačíková - Marianna Berinšterová

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej
psychológie a psychológie zdravia*

Abstrakt:

Existencia dostatočnej sociálnej opory zo strany učiteľa súvisí s mnohými pozitívnymi aspektmi vývinu dospievajúcich a ich vzťahu ku škole. V prekladanom príspevku sa zameriavame na zmeny, ktoré v percipovanej sociálnej opore zo strany učiteľa nastávajú a ako sociálna opora súvisí s úrovňou kognitívnej autonómie žiakov druhého stupňa základných škôl. Výskumný súbor tvorilo 845 respondentov (priemerný vek 11,52, SD 0,61; 43% chlapcov), žiakov základných škôl v rámci celého Slovenska a zber údajov sa uskutočnil dva krát s ročným odstupom (v rámci projektov APVV 0253-11 a APVV 15-0662). Výsledky ukazujú, že v priebehu roka došlo k poklesu percipovanej sociálnej opory (v podobe existencie podporných vzťahov a vysokých očakávaní zo strany učiteľa) ($p \leq 0,000$) u dievčat i chlapcov. Úroveň sociálnej opory predikovala úroveň kognitívnej autonómie (hodnotiace myslenie, vyjadrovanie názorov, rozhodovanie, overovanie pomocou porovnávania) vo všetkých štyroch subškálach o rok neskôr ($p \leq 0,05$), čo naznačuje, že dospievajúci, ktorí vnímali na škole dostatočnú oporu zo strany učiteľa dosahovali o rok neskôr vyššiu úroveň kognitívnej autonómie. Vzhľadom na dôležitosť opory učiteľa pre mnohé aspekty vývinu žiaka je v rámci pedagogickej praxe dôležité posilňovať podporujúce správanie učiteľa, aby nedošlo k jeho poklesu s rastúcim vekom žiakov.

Kľúčové slová:

sociálna opora, učiteľ, kognitívna autonómia, dospievajúci

Abstract:

Sufficient social support given by a teacher is associated with many positive aspects of adolescents' development and their school satisfaction. In the present paper we explore changes in perceived teachers' support and how teachers' support is associated with cognitive autonomy of primary school pupils. The research sample consisted of 845 respondents (mean age 11.52, SD 0.61, 43% boys) from primary schools across Slovakia. One year follow up has been conducted (within the projects (APVV 0253-11 a APVV 15-0662). Data were collected using self-reported questionnaires. Our results show decrease in perceived teacher's social support after one year ($p \leq 0,000$) both among boys and girls. Level

of social support at baseline predicted the level of cognitive autonomy in all four subscales (evaluative thinking, voicing opinions, comparative validation, decision making) one year later ($p \leq 0,05$). Adolescents that perceived sufficient teachers' social support had higher levels of cognitive autonomy one year later. As teachers' support is important for many aspects of adolescents' development, it is needed to promote teachers' supportive behaviour to prevent it's decrease with increasing age of adolescents.

Key words:

social support, teacher, cognitive autonomy, adolescents

KURZY MANAŽÉRSTVA KVALITY VÝUČBY

THE TEACHING QUALITY MANAGEMENT COURSES

Michal Blaško

Technická univerzita v Košiciach, Katedra inžinierskej pedagogiky

Abstrakt:

Tento príspevok prináša obsah a hodnotenie kurzov Manažérstva kvality výučby, ktoré prebiehajú na Technickej univerzite v Košiciach pre vysokoškolských učiteľov TUKE od roku 2011, ale aj v rámci Doplnkového pedagogického štúdia pre učiteľov stredných škôl. Po ukončení kurzov účastníci prostredníctvom dotazníkov vyjadrujú svoj názor na štruktúru, obsah a prínos kurzu pre ich učiteľské kompetencie.

Cieľom príspevku je prezentovať namerané výsledky hodnotenia a skúmanú štruktúru obsahu programov kurzov pri zabezpečovaní kvality vysokoškolských a stredoškolských učiteľov. Doterajšie výsledky nasvedčujú, že poslanie a ciele kurzov výučby s manažérstvom ich kvality sú veľkým prínosom pre inováciu učiteľských kompetencií v súčasnej výučbe.

Kľúčové slová:

kvalita výučby, systém a charakteristiky, štruktúra vzdelávacích aktivít

Abstract:

The aim of this paper is to present the results of the measurement and review the structure of the content of training programs in quality assurance in higher and secondary education teachers.

This contribution brings content and evaluation of teaching quality management courses conducted at the Technical University in Košice for university teachers from 2011, but also in the complementary training course for secondary school teachers.

After completing the course participants through questionnaires express their views on the structure, content and contribution of the course for their teaching competencies.

The results so far suggest that the mission and goals of teaching courses to the management of its quality, is a great asset to upgrade teachers' competencies in current teaching.

Key words:

quality of teaching, system and characteristics, the structure of educational activities

ORGANIZÁCIA PEDAGOGICKEJ PRAXE AKO (NIELEN) MATEMATICKÝ PROBLÉM

A TEACHING PRACTICE IN PRE-SERVICE TEACHER EDUCATION AS (NOT ONLY) A MATHEMATICAL PROBLEM

Zuzana Boberová - Katarína Cechlárová - Renáta Orosová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta/Prírodovedecká fakulta, Katedra pedagogiky/Ústav matematických vied

Abstrakt:

Pedagogická prax je povinnou a veľmi dôležitou súčasťou pregraduálnej prípravy budúcich učiteľov. Univerzitné pracoviská poverené organizáciou pedagogickej praxe musia každoročne zaradiť niekoľko desiatok študentov s rôznymi kombináciami akademických predmetov na jednotlivé cvičné školy a k jednotlivým cvičným učiteľom. Koordinácia a riadenie pedagogickej praxe je preto časovo a organizačne náročná úloha, ktorá nesie so sebou viaceré problémové úlohy. V tomto príspevku popíšeme výsledky spolupráce Katedry pedagogiky Filozofickej fakulty a Ústavu matematických vied Prírodovedeckej fakulty v rámci Univerzity Pavla Jozefa Šafárika na riešení tejto problematiky. Stručne prezentujeme matematické modely, ktoré sme sformulovali pre problémy priradzovania študentov na rôzne druhy praxí, metódy ich riešenia a analýzu vytvorených algoritmov z hľadiska teórie výpočtovej zložitosti. Výsledkom teoretického štúdia bol počítačový program s jednoduchou obsluhou, ktorý vytvorili študenti PF UPJŠ v rámci svojich bakalárskych prác. Program bol testovaný na reálnych dátach z akademických rokov 2013-2016. Naše výsledky preukázali, že je účinným nástrojom na zefektívnenie úkonu priradzovania študentov učiteľstva na cvičné školy a značne urýchľuje a sprehľadňuje organizátorovi pedagogickej praxe celý proces.

Kľúčové slová:

pedagogická prax, cvičné školy, cviční učitelia, študent učiteľstva, systém priradzovania

Abstract:

Teaching practice is a compulsory and essential part of the pre-service teacher education. University units responsible for the organization of teaching practice are supposed to assign several dozens of students with different combinations of academic subjects to various training schools and to individual supervising teacher every year. Coordination and management of teaching practice is a time consuming task and often many unexpected problems emerge. In this paper, we describe the results of a collaboration between the Department of Education Faculty of Arts and the Institute of Mathematical Sciences, Faculty of Science, Pavol Josef Safarik University in this area. The paper concisely introduces the mathematical models that describe the problems of assigning students to training schools and supervising teachers within different types of teaching practice, developed solutions

algorithms and their analysis in terms of computational complexity theory. The theoretical studies lead to a computer program with a simple user interface that has been created by Faculty of Science UPJS students. The program has been tested on real data from the academic years 2013-2016. Our results show that it is an effective tool to improve the matching of student teachers to training schools and considerably accelerates and streamlines the whole process of the teaching practice organization.

Key words:

teaching practice, training schools, supervising teachers, student teacher, system of matching

NEPRESNOSTI V TVORBE OTÁZOK V TESTE Z GEOGRAFIE

INACCURACIES IN FORMULATING QUESTIONS IN GEOGRAPHY TEST

Stela Csachová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Prírodovedecká fakulta, Ústav geografie

Abstrakt:

Popri inovatívnych témach didakticko-geografického výskumu, napr. o informačných a komunikačných technológiách či terénnej výučbe geografie nemožno zabúdať na témy súvisiace s priebehom bežnej, kombinovanej vyučovacej hodiny. K nim istotne patrí výskum komunikácie medzi učiteľom a žiakom vo forme otázok a odpovedí. Učiteľ za jednu vyučovaciu hodinu položí žiakom okolo sto otázok vo frontálnej podobe. Ak sú však otázky predmetom pedagogickej diagnostiky, musia byť oveľa precíznejšie formulované. V príspevku chápeme otázky ako nástroj hodnotenia výkonu žiaka a ich tvorbu ako dôležitú zručnosť učiteľa. Ponúkame prehľad chýb, ktoré sme tréningom tvorby otázok so študentmi učiteľského štúdia v kombinácii s geografiou identifikovali. Týkajú sa najmä chýbajúceho kontextu, nesprávnej koncepcie, nekvalitného grafického spracovania, časového neupresnenia či vysokej obťažnosti otázok. Príspevok je zameraný len na predmet geografia, no domnievame sa, že jeho zistenia možno využiť aj v iných vyučovacích predmetoch.

Kľúčové slová:

otázka, hodnotenie, chyba, geografia

Abstract:

Alongside with the innovative topics in teaching geography, as for example the role of ICTs or field teaching in geography it is required that we do not forget to research the issues of common classroom geography lesson. The research of communication between teacher and student belongs to such issues. Questions are essential tools for both teaching and learning and teachers usually ask hundred of questions within a lesson. However, if the questions are going to be used as an assessment tool, they need to be much more precisely formulated. The paper addresses the questions as an assessment tool of student's performance and their formulation as an essential skill of a teacher. The paper presents what kinds of mistakes have been identified in students' practise of questions formulation at seminars of methodology of geography teaching. Most of them refer to missing context, incorrect conceptions, low quality of graphic items, missing time specification and difficulty of questions. Even though the paper is geography-focused, it is assumed the findings can be used also in other subjects.

Key words:

question, assessment, mistakes, geography

PREGRADUÁLNA PRÍPRAVA UČITEĽOV CUDZÍCH JAZYKOV

UNIVERSITY FOREIGN LANGUAGE TEACHERS TRAINING

Katarína Fedáková

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra germanistiky

Abstrakt:

Cieľom tejto štúdie je stručne zhrnúť, ktoré všeobecné resp. špecifické aspekty výučby a osoby vyučujúceho ovplyvňujú výučbu cudzích jazykov a ďalej na základe týchto východísk formulovať niekoľko záverov pre zefektívnenie prípravy budúcich učiteľov cudzích jazykov. V prvej časti sa venujeme niektorým podstatným teoretickým východiskám týkajúcich sa všeobecných pedagogických aspektov výučby, požiadaviek na kvalitu profesijných kompetencií, spôsobilostí a zručností a osobnostných vlastností vyučujúceho vzhľadom na komplexnosť výučby ako aj na vzťah medzi teoretickým a praktickým poznaním a ich integráciu v učiteľskej profesii. V druhej časti prezentujeme niektoré požiadavky na výučbu cudzích jazykov a na osobu vyučujúceho a formulujeme niekoľko podnetov a odporúčaní pre skvalitňovanie a modernizovanie doterajšej teoretickej pregraduálnej univerzitnej prípravy budúcich učiteľov cudzích jazykov v rámci predmetovej didaktiky.

Kľúčové slová:

pregraduálna príprava, profesia učiteľa, výučba cudzích jazykov, učiteľ cudzích jazykov

Abstract:

The paper presents in the first part a brief summary of some general and specific aspects concerning the process of teaching, as well as the competencies and skills of a good teacher. The focus is here on the complex character of the teaching, the relationship of the theoretical knowledge and the practical experience and their integration into the teaching profession within a pre-gradual university teacher training. The second part pays attention to the some specific factors of the foreign language teaching and the foreign language teacher. In the last part of this paper some new needs and innovative tendencies are formulated in order to make the actual university foreign language training better and more effective.

Key words:

pre-gradual teacher training, teaching profession, foreign language teaching, foreign language teacher

**PRÍPRAVA ŠTUDENTOV UČITEĽSKÝCH ŠTUDIJNÝCH PROGRAMOV NA ROZVOJ
HODNOTIACEHO MYSLENIA ŽIAKOV**

**PREPARATION OF STUDENTS OF TEACHING STUDY PROGRAMMES FOR THE DEVELOPMENT
OF ASSESSMENT THINKING OF PUPILS**

Janka Ferencová

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

V súčasnej pomerne zložitej a rýchlo sa meniacej dobe je jednou z dôležitých spôsobilostí človeka spôsobilosť získavať informácie, kriticky ich prijímať alebo odmietiť, to znamená hodnotiť a na základe vlastného hodnotiaceho posúdenia ďalej využívať. Ide o jednu z tzv. kľúčových kompetencií, ktorú je potrebné rozvíjať u žiakov na vyučovaní v každom vyučovacom predmete. Aktuálnosť a naliehavosť tejto požiadavky potvrdzujú aj pravidelné merania OECD PISA, ktoré poukazujú na nízku úroveň schopnosti uvažovať a hodnotiť u žiakov v SR. Jednou z pravdepodobných príčin je nedostatočná pozornosť venovaná tejto kompetencii vo vyučovacom procese zo strany učiteľa. Zámerom štúdie je prezentovať výsledky obsahovej analýzy príprav študentov učiteľských študijných programov FHPV PU v Prešove z hľadiska ich pripravenosti na rozvoj hodnotiaceho myslenia žiakov na vyučovaní. Zároveň chceme poukázať na rezervy i možnosti skvalitnenia prípravy študentov, budúcich učiteľov, v smere zvyšovania ich spôsobilosti plánovať a realizovať výučbu spôsobom rozvíjajúcim hodnotiace myslenie žiakov.

Kľúčové slová:

hodnotiace myslenie, pregraduálna príprava učiteľov, rozvoj hodnotiaceho myslenia

Abstract:

Currently, at the time of serious and rapid changes, one of the most important human capabilities is the ability to obtain information, critically accept it or reject it, i.e. evaluate it and based on own assessment of the evaluation to further exploit it. This is one of the so-called key competencies to be developed by pupils in the classrooms in all subjects. The topicality and urgency of this requirement are confirmed by regular measurements of the OECD PISA, which show a low level of ability of Slovak pupils to consider and evaluate. One likely reason is the lack of the attention paid by teachers to this competence within the learning process. The aim of the study is to present the results of content analysis of preparations of the students of teaching study programmes at FHNS of the University of Presov in Presov in terms of their readiness to develop assessment thinking of pupils in the schools. We also want to point at the shortcomings and the possibilities of improving the

preparation of students as future teachers in order to increase their capability to plan and implement teaching using the methods which develop assessment thinking of pupils.

Key words:

assessment thinking, pre-service teacher education, development of assessment thinking

INOVÁCIA VÝUČBY PSYCHOLOGICKÝCH DISCIPLÍN V PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVE UČITEĽOV

THE INNOVATION IN TEACHING PSYCHOLOGICAL DISCIPLINES IN UNDERGRADUATE TEACHER PREPARATION

Katarína Fuchsová - Jana Kapová - Miroslava Bruncková

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra psychológie

Abstrakt:

Príspevok je zameraný na reflexiu aktuálnej situácie v oblasti pregraduálnej psychologickkej prípravy pedagógov primárneho a sekundárneho vzdelávania a konfrontáciu tohto stavu s aktuálnymi potrebami edukačnej praxe. Sú v ňom prezentované výsledky orientačného výskumu názorov a vzdelávacích potrieb učiteľov pôsobiacich v praxi, ktorý je prvou fázou projektu KEGA s názvom „Edukačná psychológia – nová vysokoškolská učebnica, obsah a metódy výučby orientované na aktuálne potreby praxe“.

Aká je reálna psychologická kompetentnosť súčasných učiteľov, v čom samotní učitelia pociťujú vlastné rezervy v tejto oblasti, ako by sa mala modifikovať a zefektívniť vysokoškolská psychologická príprava budúcich učiteľov? Uvedený projekt má ambíciu napomôcť nájsť odpovede na tieto otázky prostredníctvom analýzy názorov učiteľov v praxi. Prioritou projektu je modifikácia a inovácia psychologickkej zložky v pregraduálnej príprave učiteľov prostredníctvom inovatívnej vysokoškolskej učebnice Edukačná psychológia.

Cieľom výskumnej časti projektu je zistiť, ktoré poznatky z psychologických predmetov pregraduálnej prípravy nadobudnuté počas štúdia pomáhajú učiteľom pri ich každodennej edukačnej praxi a tiež zistiť problémové oblasti, ku ktorým učitelia nemajú dostatočné teoretické poznatky a nedisponujú ani dostatočnými sociálno-psychologickými kompetenciami na ich zvládnutie.

Na zistenie názorov a vzdelávacích potrieb učiteľov pôsobiacich na rôznych typoch a stupňoch škôl v Prešovskom kraji bol použitý pološtrukturovaný dotazník, zistené údaje sú analyzované z hľadiska viacerých kritérií (vek, dĺžka praxe, typ a stupeň školy, a pod.). Konkrétne výsledky budú prezentované v príspevku, nakoľko aktuálne prebieha spracovanie zozbieraných dát.

Kľúčové slová:

edukačná psychológia, pregraduálna príprava učiteľov, výskum

Abstract:

This paper aims to reflect on the current situation of undergraduate psychological preparation of teachers of primary and secondary education and confronting this situation with the current needs of educational practice. There are presented results of a research of

ideas and learning needs of teachers, which is the first phase of the project KEGA called "The Educational psychology - a new university textbook, content and teaching methods oriented on the actual needs of the practice."

What is the real psychological competence of existing teachers, what teachers themselves perceive their own reserves in this area and should be modified and made more efficient university psychological training of future teachers? This project has the ambition to help find answers to these questions by analyzing the views of teachers. The priority of the project is to update and upgrade the psychological component in undergraduate teacher training through innovative university textbook *The Educational psychology*.

The aim of the research project is to determine the knowledge of psychological subjects undergraduate training acquired during their studies help teachers in their daily educational practice and also identify problem areas to which teachers do not have sufficient theoretical knowledge and do not have neither sufficient social and psychological competencies to cope them.

To find out the views and learning needs of teachers working in different types and levels of schools in the Prešov region was used semi-structured questionnaire. The data obtained are analyzed in terms of several criteria (age, length of service, type and grade school, etc.). Concrete results will be presented in the paper, currently occurs processing the collected data.

Key words:

educational psychology, undergraduate preparation of teachers, research

**JE TÚŽBA PO ZMENE A SPOKOJNOSŤ S DOMOVOM A RODINOU ROZHODUJÚCA V TVORBE
EMIGRAČNÝCH ZÁMEROV U VYSOKOŠKOLÁKOV? KOMPARÁCIA ŠTUDENTOV UČITEĽSTVA
SO ŠTUDENTMI INÝCH ODBOROV**

**IS DESIRE FOR CHANGE AND SATISFACTION WITH ONE'S HOME AND FAMILY RELEVANT IN
THE DEVELOPMENT OF EMIGRATION INTENTIONS AMONG UNIVERSITY STUDENTS?**

Lucia Hricová - Anna Janovská - Oľga Orosová

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej
psychológie a psychológie zdravia*

Abstrakt:

Migrácia je jedným z charakteristických prejavov globalizácie, ktorá je zapríčinená množstvom rôznorodých faktorov. Zo psychologického hľadiska je dôležité sledovať intrapersonálne ale aj interpersonálne faktory, ktoré sa podieľajú na tvorbe emigračných zámerov u študentov vysokých škôl. Hlavným cieľom tejto práce je zistiť, ako sa podieľajú túžba po zmene (TZ) a všeobecná spokojnosť s domovom a rodinou (SDR), ako faktory tzv. zakorenenosti, na zámeroch odísť natrvalo do zahraničia u vysokoškolských študentov učiteľských a neučiteľských smerov. Výskumnú vzorku tvorilo 375 (75,5% ženy, 17,9% študenti učiteľstva, $M_{vek}=22,93$, $SD=3$) slovenských vysokoškolákov v rámci štúdie SLICE 2 (APVV-0253-11, APVV-15-0662, VEGA 1/0713/15). Binárna logistická regresia vysvetľujúca zámer odísť prostredníctvom faktorov zakorenenosti po kontrole rodu bola realizovaná zvlášť pre študentov učiteľských smerov a ostatných študentov. Výsledky poukazujú na významnosť faktora TZ ($p=0,030$) u študentov učiteľstva, zatiaľ čo u ostatných študentov sa ako významné preukázali oba faktory, TZ ($p=0,001$) aj SDR ($p<0,001$). Čím nižšia TZ a čím vyššia SDR, tým je menej pravdepodobné, že študenti budú uvažovať o odchode do zahraničia natrvalo. Avšak u budúcich učiteľov faktor SDR pri uvažovaní o odchode do zahraničia nezohráva významnú úlohu. Ďalší výskum by sa mal zamerať na podrobnejšie skúmanie osobnostných charakteristík odlišujúcich budúcich učiteľov od ostatných študentov v súvislosti s emigračnými zámermi.

Kľúčové slová:

emigračné zámery, zakorenenosť, vysokoškoláci

Abstract:

Migration is one of the characteristic effects of globalization, which is caused by a number of diverse factors. From the psychological point of view it is important to address the intrapersonal and interpersonal factors involved in the development of emigration intentions among university students. The main objective of this work is to explore the role of the desire for change (DC) and general satisfaction with one's home and family (SHF), as factors of so-called rootedness, in the intention to emigrate among university students with

teaching and non-teaching study program. The research sample consisted of 375 (75.5% women, 17.9% students of teaching program, $M_{age}=22.93$, $SD=3$) Slovak university students as a part of the study SLiCE 2 (0253-11-VEGA, VEGA-15-0662, VEGA 1/0713/15). Binary logistic regression explaining the intention to emigrate by rootedness factors after controlling for gender was carried out separately for students with teaching and non-teaching study program. The results have shown the factor of DC ($p = 0.030$) to be significant among students of teaching study program, whereas among other students both factors, DC ($p = 0.001$) and SHF ($p < 0.001$), have been significant. The lower the DC and the higher the SHF are, the less likely students consider moving abroad. However, for future teachers SHF factor has not played a significant role when considering moving abroad. Further research should focus on a more detailed examination of personal characteristics differing future teachers from other students in connection with the emigration intentions.

Key words:

emigration intentions, rootedness, university students

ANALÝZA ZÁVEREČNÝCH PRÁČ FREKVENTANTOV KURZU ZÁKLADY VYSOKOŠKOLSKEJ PEDAGOGIKY NA PREŠOVskej UNIVERZITE

CONTENT ANALYSIS OF DOCTORAL STUDENTS COURSE WORKS IN HIGHER EDUCATION PEDAGOGY AT UNIVERSITY OF PREŠOV

Imrich Ištvan

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Príspevok je zameraný na problematiku vzdelávania mladých učiteľov vysokých škôl – doktorandov v oblasti pedagogiky vysokých škôl. Autor metódou obsahovej analýzy záverečných prác, zisťoval úroveň a chyby v pedagogických – didaktických zručnostiach frekventantov kurzu Základy vysokoškolskej pedagogiky. Doplnujúcou metódou realizovanej analýzy bol rozhovor s frekventantmi. Autor konštatuje, že východiskové poznatky frekventantov o didaktických kategóriách vo vysokej miere absentovali a po absolvovaní kurzu sa dostali iba na veľmi nízku úroveň osvojenia. Príčiny zisteného stavu je možné spájať s nedostatkami v organizácii kurzu – v ktorej absentovali hodiny praktických nácvikov, ako i v jeho nepremyslenom personálnom zabezpečení.

Kľúčové slová:

základy vysokoškolskej pedagogiky, doktorandi, príprava na vyučovaciu hodinu, vyučovacie ciele, vyučovacie metódy, organizačné formy

Abstract:

The paper is focused on the issue of education for young college teachers – doctoral students in higher education pedagogy. Author identify by content analysis of doctoral student's course works, the level and errors in their teachings skills. As complementary research method was used an interview. Author state, that the knowledge of participants on didactic categories highly absent. After completing the course of higher education pedagogy, doctoral students had acquired pedagogical and didactic knowledge at low level. Causes of this state, can be linked to deficiencies in the organization of the course, in which lacked practical exercises.

Key words:

higher education pedagogy, doctoral students, course work, teaching objectives, teaching methods

**FAKTORY SÚVISIACE SO ZÁMEROM ODÍŠŤ NATRVALO ŽIŤ DO ZAHRANIČIA KOMPARÁCIA
ŠTUDENTOV UČITEĽSTVA SO ŠTUDENTMI INÝCH ODBOROV**

**FACTORS RELATED TO THE INTENTION TO GO TO LIVE ABROAD PERMANENTLY A
COMPARISON BETWEEN THE TEACHING STUDENTS AND THE STUDENTS OF OTHER STUDY
MAJORS**

Anna Janovská - Beáta Gajdošová - Lucia Hricová - Oľga Orosová

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogickej
psychológie a psychológie zdravia*

Abstrakt:

V súčasnosti je často diskutovanou téma odchodu mladých vzdelaných ľudí do zahraničia. Dôvodov prečo sa tak deje, je viacero. V našom príspevku sme sa zamerali na niektoré z nich a to na tzv. push faktory (jazykové kompetencie, zážitky, vzdelanie, politika a legislatíva, kariéra a financie, vzťahy) a osobnostné črty (extroverzia, prívetivosť, svedomitosť, otvorenosť voči zážitkom, neurotizmus). Cieľom bolo porovnať podiel jednotlivých premenných na zámere odísť natrvalo žiť do zahraničia medzi vysokoškólákmi študujúcimi učiteľstvo a vysokoškólákmi študujúcimi iné odbory. Výskumnú vzorku tvorilo 375 (75,5% žien) slovenských vysokoškólákov v rámci štúdie SLICE 2 (APVV-0253-11, APVV-15-0662, VEGA 1/0713/15), z toho 67 (17,9%) študentov učiteľstva. Priemerný vek respondentov bol 22,93 roka. Dáta sme spracovali prostredníctvom binárnej logistickej regresie. Vytvorili sme modely zvlášť pre študentov učiteľstva a zvlášť pre študentov iných odborov. Významným faktorom pre zámer odísť natrvalo žiť do zahraničia bol v prípade budúcich pedagógov iba faktor týkajúci sa kariéry a financií ($p=0,005$) u študentov iných odborov boli okrem lepších kariérnych a finančných podmienok ($p=0,004$) významnými aj osobnostná črta extroverzia ($p=0,021$) a rozvoj sociálnych vzťahov ($p=0,045$). Výsledky sú prvou sondou a je potrebné ich overiť na reprezentatívnejšej výskumnej vzorke. Naznačujú však trend, ktorý môže súvisieť so súčasným ekonomickým postavením učiteľa v slovenskej spoločnosti.

Kľúčové slová:

migrácia, študenti učiteľstva, push faktory, osobnosť

Abstract:

Nowadays one of the frequently discussed topics is the topic of young educated people leaving their homes to go to live abroad. There are several reasons for why this is happening. This report focuses on some of these reasons, particularly the so-called push factors (language competences, experiences, education, politics, legislature, career and finances, relationships) and personality traits (extraversion, agreeableness, conscientiousness, openness to experience, neuroticism). The objective was to compare the share of the individual variables of the intention to go to live abroad permanently between the university

students of the Teaching major and the university students of other majors. The research sample consisted of 375 (75,5% women) Slovak university students, out of which 67 (17,9%) were the Teaching students. The average age of the respondents was 22.93 years. Data were processed by means of Binary logistic regression. Models were created separately for the Teaching students and the students of other majors. A significant factor of the intention to go to live abroad permanently was in the case of the future teachers only the factor linked to career and finances ($p = 0.005$) and in the case of the students of other majors it was, besides better career and financial opportunities ($p = 0.004$), also the personality trait of extraversion ($p = 0.021$) and development of social relations ($p = 0.045$). Results represent the first probe and it is necessary to verify them on a more representative research sample. However, they indicate a trend which may be connected to the current economic status of teachers within the Slovak society.

Key words:

migration, teaching students, push factors, personality

ZHODNOTENIE VYSOKOŠKOLSKEJ PRÍPRAVY BUDÚCICH UČITEĽOV VO VZŤAHU K ROZVOJU ICH VYŠŠÍCH MYŠLIENKOVÝCH OPERÁCIÍ

THE EVALUATION OF THE ACADEMIC PREPARATION OF FUTURE TEACHERS IN RELATION TO THE DEVELOPMENT OF THEIR HIGHER THOUGHT OPERATIONS

Martina Kosturková

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Dlhodobou proklamovanou požiadavkou v slovenskom školstve je rozvoj vyšších myšlienkových operácií učiaceho sa. Doterajšie výskumy a analýzy medzinárodných meraní OECD poukazujú na neuspokojivé výsledky žiakov v hodnotení a uvažovaní o informáciách; podpriemerné výsledky v kritickom myslení študentov učiteľstva a pod. Cieľom výskumu bolo zistiť, či vysoká škola rozvíja vyššie myšlienkové operácie budúcich učiteľov; zistiť, ako hodnotia rozvoj daných dispozícií samotní študenti a analyzovať, aký je vzťah medzi subjektívnym hodnotením študenta v týchto schopnostiach a objektívnym ohodnotením analytických schopností prostredníctvom testu. Kvantitatívnou obsahovou analýzou informačných listov vyučovacích predmetov učiteľských študijných programov na FHPV PU v Prešove sme zistili nedostatočné formulovanie výsledkov vzdelávania orientované na vyššie myšlienkové schopnosti. Rozdiely sme našli medzi vlastným hodnotením študenta (prostredníctvom dotazníka) a jeho objektívnym stavom analytických schopností získaného prostredníctvom W-GCTA. Naznačené nedostatky sú výsledkom tradičného modelu vzdelávania budúcich učiteľov. Naše odporúčania pre prax smerujú hlavne k prekonaniu tohto vysokoškolského stereotypu.

Kľúčové slová:

vyššie myšlienkové operácie, postoj študenta k ich rozvoju, stav analytických schopností

Abstract:

The long term proclaimed requirement in the Slovak education is development of higher thought operations of learner. Existing researches and analysis of international measurements of OECD points out on unsatisfactory results of students in evaluation and thinking about information; to below average results in critical thinking of students of teachers' profession and so on. The aim of the research was to find out if high school develops the thought operations of future teachers; find out how the students evaluate the development of certain disposition and to analyze what is the relationship between subjective evaluation of the student's in these abilities and between objective evaluation of analytical skills through test. Through the quantitative content analysis of information sheets of school subjects of teachers' study programs on FHPV in Presov, we found insufficient

formulation of learning outcomes, which is oriented to higher thought skills. We found the differences between self-evaluation of student (through a questionnaire) and his objective state of analytical skills obtained through W-GCTA. Outlined shortcomings are the result of the traditional model of education of future teachers. Our recommendations for practice are directed mainly to overcome of this academical stereotype.

Key words:

higher thought operations, students' attitude to their development, state of analytical skills

VÝSLEDKY ŽIAKOV Z MATEMATIKY V TESTOVANÍ 9 V POROVNANÍ S NEVÝHODNOU SOCIOEKONOMICKOU SITUÁCIOU V OKRESE

STUDENTS' RESULTS IN GRADE 9 ASSESSMENT OF MATHEMATICS (TESTING 9) WITH REGARDS TO SOCIO-ECONOMIC DISADVANTAGE IN THE DISTRICT

Tatiana Košinárová - Tomáš Ficek

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania

Abstrakt:

V príspevku sa autori zamerajú na procesy súvisiace s tvorbou testovacích nástrojov z matematiky pre Testovanie 9, vzťahy výsledkov testovania k evidovanej miere nezamestnanosti, respektíve vzťahy medzi výsledkami žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len SZP) a žiakov z prostredia bez sociálneho znevýhodnenia (BSZ). Príspevok sa taktiež osobitne venuje dvanástim najmenej rozvinutým okresom, z ktorých sa len jeden svojou dolnou hranicou priemeru dostal nad hranicu národného priemeru. Výsledky spomínaných dvanástich najmenej rozvinutých okresov sú znázornené pomocou grafov, rozdelených do piatich výkonnostných skupín. Analýzou výsledkov žiakov z matematiky sa zistili vecne významné rozdiely vo výkonoch žiakov jednotlivých okresov. Opakovane sa potvrdil vzťah medzi evidovanou mierou nezamestnanosti v okrese a dosiahnutou úspešnosťou žiakov 9. ročníka ZŠ v teste z matematiky. Analýza rozdielov medzi žiakmi so SZP a BSZ síce nepotvrdila vecne významné rozdiely, no na základe takmer 25% rozdielu v úspešnosti medzi skúmanými skupinami je dôvod predpokladať, že príčinou slabšej vecnej významnosti je nižší počet žiakov označených ako sociálne znevýhodnených.

Kľúčové slová:

testovanie 9, matematika, evidovaná miera nezamestnanosti, žiaci so SZP

Abstract:

In the article, the authors focus on the processes related to the development of testing tools for Grade 9 Assessment of Mathematics (Testing 9), discussing more closely the relationship between testing results and the registered unemployment rate and comparing results of socially disadvantaged students vs. non-disadvantaged students. The article pays special attention to the twelve most underdeveloped districts. The results of these twelve districts are depicted by charts divided into five performance groups. The analysis of student achievement in mathematics found significant differences in student performance among districts. The link between the registered unemployment rate in the district and results in the mathematic Testing 9 has been confirmed repeatedly. The comparison of the results between disadvantaged students and non-disadvantaged students indicates the 25% difference in the performance between groups, however with a negligible size-effect only.

Authors hypothesize that the low size effect of differences might be due to the current process and methodology of labeling students as disadvantaged which results in a lower number of disadvantaged students than in reality.

Key words:

grade 9 Assessment (Testing 9), mathematic, registered unemployment rate, socially disadvantaged students

PRIPRAVENOSŤ BUDÚCICH VÝCHOVNÝCH PORADCOV A SOCIÁLNYCH PEDAGÓGOV K VYKONÁVANIU PRAXE NA ÚROVNI ICH ZÁKLADNÝCH OSOBNÝCH MOTIVÁCIÍ

PREPAREDNESS OF FUTURE EDUCATIONAL COUNSELORS AND SOCIAL PEDAGOGUES FOR PRACTICE AT THEIR BASIC PERSONAL MOTIVATION LEVEL

Lucia Kubinová

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá fenomenologickým skúmaním základných osobných motivácií študentov katedry pedagogiky FiF UK v Bratislave s cieľom zistiť, či sú naplnení na bazálnych existenciálnych úrovniach (dôvera vo svet a vo svoje fyzické bytie, chuť k životu a k napĺňaniu hodnôt, sebadôvera a schopnosť rozhodovať sa, držať hranice a zodpovedať, prežívanie zmysluplnosti svojho povolania). Vychádzame z teórie existenciálnej analýzy a logoterapie, ktorú rozvíjajú žiaci V. E. Frankla. Konceptiu osobných motivácií aplikujeme vo výučbe študentov katedry pedagogiky v rámci kurzu Zmysel života vo výchove. Pomocou analýz ich esejí a odpovedí z rozhovorov zisťujeme, či sa cítia vnútorne naplnení na základných osobných úrovniach, prípadne, kde vidia svoje deficity, a v čom potrebujú podporu a pomoc, aby napokon dokázali svoje povolanie robiť kvalitne a prežívať ho ako zmysluplné. Nakoľko súčasný pedagóg čelí novým výzvam a nárokom, je potrebné sa zaoberať jeho osobnou vnútornou „výbavou“. Kognitívna príprava už nie je dostačujúca ani dominantná, hodnota pedagóga nespočíva v tom, „koľko vie“, ale „ako sa vzťahuje“. Analýza esejí študentov, ktorí absolvovali kurzy Zmysel života vo výchove I. a II. v rokoch 2013 - 2016, a ktorí si cielene vybrali povolanie výchovného poradcu a sociálneho pedagóga, prináša kvalitatívne zistenia o ich osobnej pripravenosti a tiež deficitoch a ťažkostiach.

Kľúčové slová:

existenciálna analýza a logoterapia, základná osobná motivácia, osoba, zmysel

Abstract:

The submission deals with phenomenological study of basic personal motivations of students of Department of Education, FiF UK, Bratislava, to find out whether they are content at the base existential levels (trust in the world and one's own physical being, will to live and fulfil values, self-confidence and decision-making ability, guard one's boundaries and be responsible, experience the meaningfulness of one's profession). It is based on the theory of existential analysis and logotherapy, developed by the followers of V. E. Frankl. We apply the concept of personal motivations in teaching process of Department of Education within the Meaning of Life in Education course. Using the analysis of the students' essays and answers during talks, we find out if they feel content inwardly at the base personal levels; alternatively where they see deficit, and what they need support and help with, so that they

can, eventually, do quality work in their profession, and experience it as meaningful. As the modern-day pedagogue faces modern-day challenges and requirements, it's necessary to deal with their personal inner "toolkit". Cognitive grounding is no longer sufficient, or dominant; the value of a pedagogue doesn't lie in how much they know, but rather how they "can relate". The essay analysis of students who took the courses *Meaning of Life in Education I. and II.* in 2013-2016, and who deliberately chose *School Counsellor* and *Social Pedagogue* as profession, realizes a qualitative finding about their personal preparedness, and also deficits and hardships.

Key words:

existential analysis and logotherapy, basic personal motivations, person, meaning

**SUBJEKTÍVNE HODNOTENIE ZRUČNOSTÍ ŠTUDENTOV A ŠTUDENTIEK ODBORU
PEDAGOGIKA – VYCHOVÁVATEĽSTVO V OBLASTI RIADENIA VÝCHOVNÉHO PROCESU NA
SÚVISLEJ PEDAGOGICKEJ PRAXI /ANALÝZA VYBRANÝCH ZISTENÍ/**

**SUBJECTIVE EVALUATION SKILLS OF STUDENTS IN PROGRAM PEDAGOGY – LEISURE
EDUCATION IN MANAGEMENT EDUCATIONAL PROCESS ON A TEACHING PRACTICE
/ANALYSIS OF SELECTED FINDINGS/**

Lívia Nemcová - Patrícia Zólyomiová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

V príspevku upozorňujeme na význam rôznych druhov pedagogických praxí počas pregraduálnej prípravy budúcich vychovávateľov a vychovávateľiek v odbore pedagogika – vychovávateľstvo. Pedagogická prax významne prispieva k zvyšovaniu praktických zručností a kompetencií vychovávateľa a vychovávateľky, zároveň umožňuje prepájanie teórie do praxe. Cieľom výskumu bolo zistiť subjektívne hodnotenie zručností študentov a študentiek odboru pedagogika – vychovávateľstvo prostredníctvom pedagogickej praxe v rôznych školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach. Kritéria pre subjektívne hodnotenie vychádzali z návrhu profesijného štandardu vychovávateľa. Hlavnou metódou bol dotazník vlastnej proveniencie zameraný na sebareflexiu. Výskumný súbor tvorili študenti a študentky 3. ročníka odboru pedagogika – vychovávateľstvo, ktorí v akademickom roku 2015/2016 absolvovali povinný predmet súvislá pedagogická prax (n = 31). V príspevku prezentujeme vybrané zistenia v dimenzii – edukačný proces, oblasť riadenie výchovného procesu. Išlo o hodnotenie piatich oblastí – ovládanie obsahu výchovných činností; schopnosť plánovania výchovno-vzdelávacieho procesu vo výchovných skupinách, schopnosť projektovať procesy učenia sa žiakov; schopnosť riadiť a podporovať procesy učenia sa žiakov; schopnosť hodnotiť priebeh a výsledky výchovno-vzdelávacích aktivít. Medzi sledovanými oblasťami existujú rozdiely, subjektívne sa hodnotia študenti a študentky viac pozitívne ako negatívne. V záveroch prezentujeme opatrenia na skvalitnenie obsahu pregraduálneho štúdia a pedagogickej praxe v odbore pedagogika – vychovávateľstvo.

Kľúčové slová:

pedagogická prax, vychovávateľ, kompetencie, voľnočasová výchova, výchovný proces

Abstract:

The paper highlights the importance of different types of teaching practice during the undergraduate training of future educators in degree program Pedagogy – Leisure Education. Teaching practice contributes significantly to increasing the practical skills and competencies educators, while allowing linking theory to practice. The goal was to establish subjective evaluation skills of students with the degree program Pedagogy – Leisure

education through teaching practice in various schools. Criteria for subjective assessment based on a draft standard for educator in leisure time. The main method has its own provenance questionnaire focused. The sample consisted of male and female students the third year of degree program Pedagogy – Leisure education, who in the academic year 2015/2016 completed a subject Teaching Practice (n = 31). The paper presents selected findings in dimension - educational process, management the educational process. It was on the five areas - control the content of educational activities; capacity planning of the educational process in educational groups, the ability to design learning processes of students; the ability to manage and support the learning processes of students; ability to assess progress and results of educational activities. Among the areas surveyed, there are differences, are evaluated subjectively male and female students more positive than negative. The conclusions presented measures to improve the content of undergraduate studies and teaching practice in Pedagogy – Leisure education.

Key words:

teaching practice, educator, competence, leisure education, educational process

IMPLEMENTÁCIA ZÁŽITKOVEJ PEDAGOGIKY DO PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY A JEJ VPLYV NA KLÍMU TRIEDY – SÚDRŽNOSŤ

IMPLEMENTATION OF EXPERIENTIAL EDUCATION INTO UNDERGRADUATE TEACHING TRAINING AND ITS INFLUENCE ON THE CLASSROOM CLIMATE - COHESION

Renáta Orosová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Klíma triedy je zásadným činiteľom ovplyvňujúcim vzdelávací a výchovný proces žiakov v škole. Jednou z možností jej efektívneho rozvoja sa javí zážitková pedagogika, ktorej princípy, metódy, prostriedky je potrebné zakomponovať už do pregraduálnej prípravy študentov učiteľstva. Príspevok prezentuje čiastkové výsledky výskumu zameraného na zistenie vplyvu zážitkovej pedagogiky na klímu triedy, konkrétne na jej zložku - súdržnosť. Výsledky výskumu potvrdili štatistické rozdiely v klíme triedy – súdržnosti v skupinách, ktoré viedli učitelia absolvujúci zážitkovú pedagogiku počas svojej pregraduálnej prípravy.

Kľúčové slová:

zážitková pedagogika, klíma triedy, súdržnosť, pregraduálna príprava

Abstract:

Classroom climate is an essential determinant influencing educational and edifying process of students in school. One of the options of its effective development appears to be experiential education which principles, methods and resources need to be already incorporated into students- teachers' undergraduate training. The paper presents componential results of research with the focus on investigation of the influence on experiential education study within the classroom climate, in particular, on its element - cohesion. Research results proved statistical discrepancies in the climate of class - cohesion in groups, led by teachers graduating in experiential learning during their undergraduate teaching training.

Key words:

experiential education, classroom climate, cohesion, undergraduate teacher training

MIKROVYUČOVANIE Z POHLÁDU ŠTUDENTOV

MICROEDUCATION FROM THE STUDENTS' PERSPECTIVE

Renáta Orosová - Volodymyr Starosta

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Príspevok prezentuje čiastkové výsledky výskumu implementácie mikrovyučovania do pregraduálnej prípravy študentov učiteľstva v podmienkach Pedagogickej fakulty Mukačevskej štátnej univerzity. Mikrovyučovanie bolo realizované v rámci troch vyučovacích predmetov študijného plánu primárneho a predprimárneho vzdelávania. Vo výskume bola použitá navrhnutá koncepcia mikrovyučovania a mikrovyučovacích analýz Katedry pedagogiky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, ktorá sa týmto výskumným problémom zaoberá dlhodobo. Dotazníkovou metódou boli zisťované názory a postoje študentov k metóde mikrovyučovania, ktorá bola v rámci ich pregraduálnej prípravy použitá prvýkrát.

Kľúčové slová:

mikrovyučovanie, etapy mikrovyučovania, pregraduálna príprava, profesijné kompetencies

Abstract:

The paper presents the partial results of the research on the implementation of microeducation into the pre-gradual preparation of future teachers at the Faculty of Education, Mukachevo State University. The microeducation was carried out within three subjects of the study plans in primary and pre-primary education. The research employed the concepts of the microeducation and microeducation analysis designed at the Department of Education, Faculty of Arts, Pavol Jozef Šafárik University in Košice, which is addressing the given research problem. The questionnaire method was used to identify the opinions and attitudes of students regarding the method of microeducation; they encountered it for the first time during their pre-gradual preparation.

Key words:

microeducation, stages of microeducation, pre-gradual preparation, professional competences

VÝZNAM A MIESTO CVIČNÉHO UČITEĽA PRI FORMOVANÍ OSOBNOSTI BUDÚCEHO UČITEĽA
**SIGNIFICANCE AND PLACE TRAINER OF THE TEACHER IN SHAPING THE CHARACTER OF A
FUTURE TEACHER**

Zuzana Osvaldová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Vzdelávanie budúcich učiteľov okrem vysokoškolských učiteľov významne ovplyvňujú aj učitelia regionálnych škôl, t. j. cviční učitelia, ktorí vedú študentov na pedagogickej praxi. Cvičný učiteľ má v súčasnej škole veľmi významné miesto, aj keď chýba akékoľvek jeho legislatívne vymedzenie. Cvičný učiteľ má naučiť študenta – budúceho učiteľa reflektovať svoje profesijné skúsenosti a meniť svoje profesijné konanie a myslenie. Práve cvičný učiteľ je pre mnohých študentov – budúcich učiteľov vzorom. Autorka sa v príspevku zaoberá problematikou cvičného učiteľa a tým aké miesto zastáva v príprave budúcich učiteľov. Tiež je pozornosť venovaná ďalšiemu vzdelávaniu cvičných učiteľov ako aj aktuálnej ponuke vzdelávacích programov pre túto skupinu učiteľov.

Kľúčové slová:

cvičný učiteľ, role cvičného učiteľa, úlohy a povinnosti cvičného učiteľa

Abstract:

Except for the Teacher Training University Teachers considerable influence on the regional schools, teachers, t. j. training teachers who lead students on placements. Teacher training school is currently a very important place even in the absence of any legislative definition. Teacher training is to teach students - future teachers to reflect on their professional experience and change their professional conduct and thinking. Just teacher training is for many students - future teachers pattern. The author in this paper addresses the issue of teacher trainer and thus what takes place in the training of future teachers.

Key words:

teacher training, teacher trainer role, tasks and responsibilities of a teacher trainer

SPÔSOBILOSŤ KRITICKY MYSLIEŤ AKO DETERMINANT INDIVIDUALIZÁCIE A DIFERENCIÁCIE VÝUČBY

AN ABILITY OF THE CRITICAL THINKING AS A DETERMINANT OF INDIVIDUALIZATION AND DIFFERENTIATION OF INSTRUCTION

Alica Petrasová

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra prírodovedných a technických disciplín

Abstrakt:

Kritické myslenie zaraďujeme (spolu so spôsobilosťou riešiť problémy a tvorivo myslieť) do množiny spôsobilostí, ktoré patria medzi kľúčové kompetencie učiteľa. Kritické myslenie znamená posúdiť nové informácie, tvoriť úsudky, posudzovať význam informácií pre svoje potreby a pre reálne potreby spoločnosti. Schopnosť reflexie vlastnej činnosti je zásadnou spôsobilosťou učiteľov. Je to kompetencia k osobnému rastu, kompetencia k sebarozvoju a sebazdokonaľovaniu profesionála v edukácii. Pedagogická prax študentov pedagogických fakúlt má byť konštruovaná tak, aby ho viedla učiť sa zo svojich praktických skúseností ich vedomou reflexiou. Reflexívny charakter pedagogickej praxe, vychádzajúci zo sociokonštruktivistickej teórie poznania a učenia sa, je podmienkou premeny profesijného konania a myslenia študenta. Ukazuje sa, a to nielen vo vzťahu k skupine žiakov so špecifickými potrebami, že je potrebný zásadný obrat v cieľoch, prostriedkoch a procesoch vzdelávania budúcich učiteľov smerom od ich vnímania ako popularizátorov vedy k odborníkom na komplexný sociálny a personálny rozvoj žiaka. Kritické myslenie zaraďujeme (spolu so spôsobilosťou riešiť problémy a tvorivo myslieť) do množiny spôsobilostí, ktoré patria medzi kľúčové kompetencie učiteľa. Kritické myslenie znamená posúdiť nové informácie, tvoriť úsudky, posudzovať význam informácií pre svoje potreby a pre reálne potreby spoločnosti. Schopnosť reflexie vlastnej činnosti je zásadnou spôsobilosťou učiteľov. Je to kompetencia k osobnému rastu, kompetencia k sebarozvoju a sebazdokonaľovaniu profesionála v edukácii. Pedagogická prax študentov pedagogických fakúlt má byť konštruovaná tak, aby ho viedla učiť sa zo svojich praktických skúseností ich vedomou reflexiou. Reflexívny charakter pedagogickej praxe, vychádzajúci zo sociokonštruktivistickej teórie poznania a učenia sa, je podmienkou premeny profesijného konania a myslenia študenta. Ukazuje sa, a to nielen vo vzťahu k skupine žiakov so špecifickými potrebami, že je potrebný zásadný obrat v cieľoch, prostriedkoch a procesoch vzdelávania budúcich učiteľov smerom od ich vnímania ako popularizátorov vedy k odborníkom na komplexný sociálny a personálny rozvoj žiaka.

Kľúčové slová:

kritické myslenie, reflexia, súvislá výučbová pedagogická prax, individualizácia a diferenciacia výučby

Abstract:

Critical thinking is included in the set of capabilities that belong to the core competencies of the teacher. It signifies assessing of new information, form judgments; assess the significance of the information for their needs and the real needs of society. Ability to reflect on their own actions is the leading competence to the self-improvement of specialist in education. Teaching practice of students should be designed to lead them learning from their practical experience with their conscious reflection. Reflexive nature of the experience is a prerequisite for the transformation of professional acting and thinking of student away from their perception as popularizes of science to the specialist in a complex social and personal development of the student. Critical thinking is included in the set of capabilities that belong to the core competencies of the teacher. It signifies assessing of new information, form judgments; assess the significance of the information for their needs and the real needs of society. Ability to reflect on their own actions is the leading competence to the self-improvement of specialist in education. Teaching practice of students should be designed to lead them learning from their practical experience with their conscious reflection. Reflexive nature of the experience is a prerequisite for the transformation of professional acting and thinking of student away from their perception as popularizes of science to the specialist in a complex social and personal development of the student.

Key words:

critical thinking, reflection, continuous teaching and pedagogical practice, individualization and differentiation of instruction

VÝZNAM BUDOVANIA AUTORITY Z HĽADISKA BUDÚCICH PEDAGÓGOV

THE IMPORTANCE OF BUILDING AUTHORITY FROM THE VIEWPOINT OF FUTURE TEACHERS

Štefan Petrík

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

V oblasti pedagogickej teórie a praxe sa ozývajú hlasy, ktoré ostro kritizujú výchovu založenú na autorite a volajú po niekedy až krajnej liberálnej výchove. Avšak každú výchovu môžeme vnímať do istej miery ako autoritatívnu (nie v zmysle autoritárskej, direktívnej) v tom, že napomáha jedincovi zaradiť sa do ľudskej spoločnosti, učí ho rešpektovať práva a povinnosti, a prispieva tým k jeho plnohodnotnému rozvoju osobnosti. Cieľom nášho príspevku je poukázať na dôležitosť autority, bez ktorej sa učiteľ vo svojej profesijnej činnosti nemôže zaobísť a tiež na skutočnosť, že absolventi učiteľského štúdia nie sú dostatočne teoreticky ani prakticky pripravovaní na otázky budovania a uplatňovania autority v konkrétnom edukačnom prostredí. Chceli by sme zdôrazniť dôležitosť vedenia študentov učiteľského zamerania okrem akademického štúdia k premýšľaniu o každodenných morálnych dilemách v škole, vrátane dôkladného zváženia svojich právomocí a dôsledkov neuplatňovania alebo nesprávneho uplatňovania svojej autority.

Kľúčové slová:

autorita, autorita učiteľa, budovanie autority učiteľa, pregraduálna príprava

Abstract:

In the field of educational theory and practice, there are voices that criticize education based on the authority and call for sometimes extreme liberal education. However, every education can be seen, to some extent, as authoritative (not authoritarian in effect, directive) in that, that it helps an individual to integrate into human society, it teaches him the rights and obligations, and thus it contributes to the development of his full-fledged personality. The aim of our paper is to highlight the importance of authority, which is indispensable in the teachers profession, and also the fact that teaching graduates are not sufficiently theoretically and practically prepared for the questions of building and enforcing authority in a particular learning environments. We would like to emphasize the importance of leading students of the teaching trend, in addition to their academic studies, to focus on the day-to-day moral dilemmas in school, including careful consideration of their responsibilities and the consequences of non-application or misapplication of their authority.

Key words:

authority, teacher authority, building of teachers authority, pregradual preparation

VÝCHOVA, MANAŽMENT A MOTIVÁCIA PRÁCE NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

EDUCATION, MANAGEMENT AND MOTIVATION TO WORK AT UNIVERSITIES

Anna Plačková

Univerzita Sv.Cyrila a Metoda v Trnave, Inštitút fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie

Abstrakt:

Výchova a manažment je v súčasnej dobe na školách neoddeliteľnou súčasťou práce zamestnancov. Nedostatočná informovanosť, potreba kontaktu, empatie sú najčastejšie problémy, s ktorými sa stretávame u učiteľov a študentov na školách. Tieto symptómy musia manažéry vnímať citlivo, hľadať neustále nové cesty, motivovať a starať sa o zdravie v daných organizáciách. Zvládať prácu vysokoškolského učiteľa je náročné a zodpovedné. Ľudia očakávajú od života viac, sú denne informovaní o problémoch, finančnom hodnotení ich práce. Práca v školách kladie zvýšené nároky hlavne na citovú oblasť, niekedy sú zúfalí, vyčerpaní a frustrovaní. V rámci manažmentu z podľadu vedenia očakávajú viac, hlavne potrebu živého kontaktu, komunikácie a empatie. V dnešnej dobe sa mení aj spôsob manažovania a informačná technológia. V jednotlivých situáciách sa vyžaduje prispôsobenie sa daným okolnostiam, mali by sa hľadať nové cesty, dbať na medziľudské vzťahy a otvorenú komunikáciu.

Kľúčové slová:

výchova, edukácia, manažment, učiteľ, motivácia

Abstract:

Education and management is currently an integral part of the school work of the employees. Lack of awareness, the need for contact, empathy are the most common problems encountered by teachers and students in schools. These symptoms must be seen as sensitive, constantly seek new ways to motivate and care for health in these organizations. Managing work of university teachers is challenging and responsible. People expect more out of life, they are daily informed of problems, financial evaluation of their work. The school work places increased demands mainly on the emotional sphere, sometimes desperate, exhausted and frustrated. As part of management according to them they expect more leadership, especially the need for live contact, communication and empathy. Nowadays, changing the way of managing and information technology. In individual situations requiring adaptation to the circumstances, they should look for new ways to pay attention to interpersonal relationships and open communication.

Key words:

education, education, management, teacher motivation

**UČEBNÉ ZDROJE V CUDZOM JAZYKU V MATEMATICKEJ PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVE
UČITEĽOV PRIMÁRNEHO STUPŇA VZDELÁVANIA**

**TEACHING RESOURCES IN A FOREIGN LANGUAGE TO UNDERGRADUATE MATHEMATICAL
TRAINING OF TEACHERS FOR PRIMARY STAGE**

Alena Prídavková

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra matematickej edukácie

Abstrakt:

Súčasťou pregraduálnej prípravy budúcich učiteľov na primárnom stupni vzdelávania je aj rozvíjanie ich jazykových kompetencií v rámci rozširujúceho štúdia anglického jazyka. V uvedenom kontexte považujeme za vhodné vytvárať učebné zdroje v anglickom jazyku aj pre disciplíny zamerané na matematickú prípravu.

Na Pedagogickej fakulte PU v Prešove sú už niekoľko rokov aktívne využívané elektronické kurzy vytvárané v prostredí LMS Moodle. Práve to tvorí vhodnú platformu pre kreovanie učebných zdrojov v elektronickej forme, ktoré môžu využívať študenti rôznych foriem štúdia v rámci študijného odboru Predškolská a elementárna pedagogika.

V príspevku sú prezentované východiská projektu, ktorého cieľom je tvorba e-learningových kurzov pre matematické disciplíny vyučované v anglickom jazyku (Mathematics as a Game, Elementary Mathematics). Materiály budú vytvorené prioritne pre študentov zo zahraničia, pričom vybrané témy budú implementované do matematickej prípravy budúcich učiteľov primárneho vzdelávania na Slovensku. Predstavené budú základné elementy týkajúce sa štruktúry a obsahu vytváraných e-learningových kurzov, ako a skúsenosti s realizáciou výučby spomenutých predmetov.

Kľúčové slová:

matematická edukácia, primárny stupeň vzdelávania, e-kurz

Abstract:

The development of language competencies is one part of undergraduate training of primary school teachers. Students have possibilities to study in enrichment English study program. We consider creating of teaching resources in English for mathematical disciplines is very useful.

Electronic courses are part of education at Faculty of Education PU in Prešov more than ten years. They are created in LMS MOODLE system. This is good platform to create new teaching resources for students of different study programs modules in study program Preschool and elementary pedagogy.

The main aims of project are presented in the article. E-learning courses are created for mathematical disciplines which are teaching in English (Mathematics as a Game, Elementary

Mathematics). Courses will be created for foreign students. Some topics will be implemented into content of undergraduate mathematical training of Slovak teachers in primary school. Some elements of structure and contents of courses and experiences with teaching the mathematical courses are presented in the article.

Key words:

mathematical education, primary education, e-course

**KOMPARÁCIA NÁZOROV UČITEĽOV A ŠTUDENTOV UČITEĽSTVA NA NÁROČNOSŤ VÝKONU
VYBRANÝCH PROFESIJNÝCH ČINNOSTÍ**

**COMPARISON OF TEACHERS AND TRAINEE TEACHERS' OPINIONS ON THE DIFFICULTY IN
PERFORMANCE OF SELECTED PROFESSIONAL ACTIVITIES**

Lenka Rovňanová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

Abstrakt:

Príspevok prezentuje čiastočné výsledky komparatívneho výskumu v oblasti rozvíjania profesijných kompetencií učiteľov, cieľom ktorého bolo zistiť, či sa odlišujú učitelia s rôznou dĺžkou pedagogickej praxe a študenti učiteľstva v hodnotení náročnosti výkonu konkrétnych profesijných činností v podmienkach edukačnej reality a či existujú korelácie medzi premennými (dĺžka pedagogickej praxe a náročnosť výkonu profesijných činností). Výskumným nástrojom bol dotazník vlastnej konštrukcie. Výskumný súbor tvorilo 318 respondentov: učitelia s rôznou dĺžkou pedagogickej praxe (n=160) a študenti magisterského štúdia učiteľstva na učiteľských fakultách Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Získané údaje boli spracované nástrojmi deskriptívnej a viacrozmernej štatistiky a interpretované na zvolenej hladine štatistickej významnosti ($p < 0,05$). Výsledky poukazujú na prítomnosť štatisticky významných rozdielov medzi porovnávanými skupinami a prítomnosťou korelácií medzi premennými. Poskytujú cenné východiská pre nevyhnutné zmeny v pregraduálnej príprave učiteľov na výkon učiteľskej profesie.

Kľúčové slová:

profesijné činnosti učiteľa, náročnosť výkonu, učitelia, študenti učiteľstva, pregraduálna príprava

Abstract:

The paper presents partial results of comparative research on the development of professional competencies of teachers, whose aim was to determine whether there are differences between teachers with different length of teaching practice and student teachers in the evaluation of performance of the exercise of certain professional activities, and whether there is a correlation between variables (length of teaching experience and difficulty exercising professional activities). The research instrument was a questionnaire of our own design. The sample included 318 respondents: teachers with different length of teaching experience (n = 160) and MA students of teaching faculties of Matej Bel University. The obtained data were processed using descriptive and multivariate statistics tools and interpreted at the chosen level of statistical significance ($p < 0.05$). The results indicate the presence of statistically significant differences between the compared groups and the

presence of correlation between variables. Provides the solid foundation for the necessary changes in the undergraduate training of teachers on teaching practice.

Key words:

teacher professional activities, difficulty of the performance, teachers and student teachers, undergraduate training

OTÁZKA KVALITY UČITEĽA V SÚČASNOM KONTEXTE

THE QUESTION OF TEACHER QUALITY IN CONTEMPORARY CONTEXT

Július Rozenfeld

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra anglistiky a amerikanistiky

Abstrakt:

Otázka kvality učiteľa neustále zamestnáva odbornú aj laickú verejnosť. Pri analýze problematiky kvality v oblasti vzdelávania a výchovy je potrebné, aby sme jasne zadefinovali, ktoré sú relevantné ukazovatele kvality a čo pod pojmom „kvalita“ môžeme rozumieť v modernej post-metodologickej dobe. Od publikácie E. L. Thorndikea: *The Principles of Teaching Based on Psychology* v roku 1916 už ubehlo sto rokov a rôzne generácie učiteľov vynaložili nemalé úsilie, aby vybudovali „zázračnú metódu“ na výučbu cudzích jazykov, až kým sme na začiatku 21. storočia zistili, že je možné, že kvalita výučby cudzieho jazyka je určená inými činiteľmi. Cieľom príspevku je poukázať na možné faktory kvality a na možnosti, ako ich v programoch pre prípravu nových mladých učiteľov cudzích jazykov využívať.

Kľúčové slová:

efektívnosť, meranie kvality, kvalita pedagóga, činitele kvality

Abstract:

The question of quality has long been discussed by professionals and by the civil society. It is inevitable that we clearly define, which are the relevant markers of quality in the educational process and what exactly do we mean, when we speak about “quality” in the era of post-methodologic education. It has been one hundred years since the publication of *The Principles of Teaching Based on Psychology* by E. L. Thorndike in 1916 and different generations of teachers invested time and energy to develop the “magic method” of foreign language teaching when at the beginning of the 21st century it was discovered that teacher quality might be defined by other factors. The objective of this paper is to point at the possible factors of quality in teaching-learning process and their possible implementation in the preparation procedures for young teachers of languages.

Key words:

efficiency, measuring quality, quality of teachers, quality markers

PRÍPRAVA BUDÚCICH UČITEĽOV CHÉMIE PRE BÁDATEĽSKY ORIENTOVANÚ VÝUČBU

PREPARATION OF FUTURE CHEMISTRY TEACHERS FOR INQUIRY BASED SCIENCE EDUCATION

Ivana Sotáková - Mária Ganajová - Renáta Orosová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Prírodovedecká fakulta/Filozofická fakulta, Ústav chemických vied/Katedra pedagogiky, Oddelenie didaktiky chémie

Abstrakt:

Cieľom štúdie je informovať o príprave budúcich učiteľov chémie pre bádateľsky orientovanú výučbu. Na Slovensku je požiadavka bádateľsky orientovanej výučby (BOV) v predmete chémia zakotvená v kurikulárnych dokumentoch ŠVP ISCED 2 a ISCED 3A.

Ako sú absolventi učiteľského štúdia pripravení pre BOV? Pri pregraduálnej príprave učiteľov chémie na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach sme v rámci výučby predmetov Špeciálne praktikum školských pokusov I, Didaktika chémie I a Didaktika chémie II zaradili vzdelávanie k bádateľsky orientovanej výučbe. Výsledky nášho výskumu poukazujú na rozdiely v názoroch a postojoch budúcich učiteľov chémie k BOV pred a po vzdelávaní. Budúci učitelia chémie sú naklonení BOV, no je potrebné vybaviť ich kompetenciami k realizácii BOV.

Štúdia vznikla s podporou grantovej agentúry KEGA v rámci projektu č. 002UPJŠ-4/2015 Inovácia obsahu, foriem a metód praktických cvičení z anorganickej, organickej a analytickej chémie a biochémie pre zvýšenie uplatniteľnosti absolventov v praxi.

Kľúčové slová:

bádateľsky orientovaná výučba, študenti učiteľstva chémie, kompetencie k realizácii BOV

Abstract:

The aim of study is to inform about the preparation of future chemistry teachers for Inquiry-Based Science Education (IBSE). In Slovakia, there is the requirement for IBSE on the subject of chemistry included in curriculum documents, education programs ISCED 2 and ISCED 3A.

How are graduates of teaching ready for IBSE? At the undergraduate training of chemistry teacher at the Faculty of Science Pavol Jozef Šafárik University in Košice we have within the teaching subjects of Special practice of school experiments I, Didactic of Chemistry I and Didactic of Chemistry II included training for IBSE. The results of our research indicate the differences in the opinions and attitudes of future chemistry teachers at IBSE before and after training. Future chemistry teachers are in favor of IBSE, but need to equip their competence to the implementation of IBSE.

This study was prepared with the support by the Cultural and Educational Grant Agency of the Slovak Republic, grant No. KEGA 002UPJŠ-4/2015.

Key words:

inquiry – based science education, students of teacher training, competences for IBSE

WEBOVÉ APLIKÁCIE V PRÍPRAVE BUDÚCICH UČITEĽOV

WEB-BASED APPLICATIONS IN TEACHER EDUCATION

Katarína Szarka - György Juhász

Univerzita J. Selyeho v Komárne, Pedagogická fakulta, Katedra chémie

Abstrakt:

Reforma vzdelávania je dlhodobý a náročný proces, ktorý je potrebné realizovať ako víziu celospoločenskú prepojenú s inovatívnymi procesmi od začiatkoch t.j. s nadpredmetovou prípravou inovatívnych učiteľov na všetkých stupňov. Na Pedagogickej fakulte UJS realizujeme projekt KEGA " Web-Based aplikácie v transdisciplinárnom vzdelávaní budúcich učiteľov", v rámci ktorého analyzujeme webové aplikácie na základe ich výchovno-vzdelávacieho potenciálu. Cieľom projektu je vytvorenie databázy implementovateľných webových aplikácií, charakteristika vybraných online aplikácií formou užívateľských manuálov, ako aj popis ich didaktických aspektov, ku ktorým budú spracované ukážkové modely učebných aktivít. V príspevku prezentujeme podrobnejšie indície projektu a jeho čiastkové výstupy.

Kľúčové slová:

príprava učiteľov, webové aplikácie, transdisciplinarita, metodická príručka, databáza

Abstract:

The school reform is sustained and complex process, which must be realize as a holistic vision of the society associate with inovative starting processes of all-level transdisciplinary teacher education. The Faculty of Education University J. Selye is realizing the project KEGA(2016-2018) „Web-Based Applications in Transdisciplinary Training of Teacher Education“, which deals with the analyses of web applications and their potential in education process. The aims of the project is to make a database of web-apps useable in education, the short user guide for some selective representatives of them and their didactically processing. In this study we are presenting more detals about the project intention and it's partial outcomes.

Key words:

teacher training, web-based applications, transdisciplinarity, user guide, database

VÝSKUMNÁ SONDA DO PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY VÝTVARNÝCH PEDAGÓGOV

RESEARCH INTO UNDERGRADUATE TRAINING ART TEACHERS

Daniela Valachová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarnej kultúry

Abstrakt:

Príspevok prezentuje výsledky výskumnej sondy, ktorá bola zameraná na sledovanie vnímania pregraduálnej prípravy výtvarných pedagógov. Okrem výsledkov a diskusie ponúka aj čiastkové návrhy smerované do vzdelávania výtvarných pedagógov.

Klíúčové slová:

pregraduálna príprava, učiteľ, výtvarný pedagóg, výtvarná výchova

Abstract:

The article presents results of a research probe, which was focused at monitoring the perception of undergraduate education of art teachers. Except the results and discussion it offers partial suggestions directed to the education of art teachers.

Key words:

undergraduate education, teacher, art teacher, art education

INOVÁCIE V PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVE UČITEĽOV ELEMENTARISTOV

INNOVATION IN PREGRADUATE EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Anna Vašutová

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra matematickej edukácie

Abstrakt:

V súčasnosti, v dôsledku pravidelného dosahovania nízkej úrovne vzdelania slovenských žiakov v kontexte národných i medzinárodných testovaní sa do pozornosti odbornej, ale aj laickej verejnosti dostáva aj pregraduálna príprava učiteľov elementaristov. Vysoké školy hľadajú spôsoby ako zvyšovať úroveň vzdelávania študentov spomínaných odborov. Jednou z možností je rozvíjať ich jazykové kompetencie, ktoré im umožnia jednak orientovať sa v zahraničnej odbornej literatúre, ale aj spolupracovať s odborníkmi z iných krajín, stretávať sa so študentmi a učiteľmi, komunikovať s nimi výsledky ich prác a zistení a vymieňať si poznatky a skúsenosti. Na Katedre matematickej edukácie PF PU v Prešove je zámerom rozvíjať jazykové zručnosti študentov odboru Predškolská a elementárna pedagogika s rozšíreným vyučovaním anglického jazyka v rámci odborových a didaktických predmetov, kde si môžu nielen rozšíriť slovnú zásobu o termíny z danej vednej oblasti, ale aj navzájom komunikovať o problematike priamo v procese edukácie. Príspevok sa zameriava na prezentovanie príbežných výsledkov uvedených snáh.

Kľúčové slová:

E-kurz, matematické vzdelávanie, pregraduálne príprava, primárne vzdelávanie

Abstract:

According to low educational level achieved by Slovak pupils in latest years in the context of national and international testing, the undergraduate elementary teacher's training gets to the attention of the scientific and public circles. Colleges are looking for some ways to enhance the education of students at mentioned fields. One of the options is to develop their language skills, enabling them both understand the foreign language publications, as well as contact and cooperate with experts from other countries, meet students and teachers to share the results of their work and findings or exchange knowledge and experience. The research interests of the Department of mathematical education of PF Prešov is to develop the language skills of the Preschool and elementary education students with extended teaching of English in the context of specific and general didactic courses where they can not only expand the vocabulary of terms from the field of science, but also communicate about the issue directly in the process of education. This paper presents the continuing results of shown efforts.

Key words:

E-course, mathematics education, pregraduate education, primary education

Výchova a vzdelávanie 2016: Pedagóg a jeho perspektívy v kontexte súčasnej edukačnej praxe

Zborník abstraktov z medzinárodnej vedeckej konferencie, 12. - 13. septembra 2016

Zostavovatelia:	PaedDr. Renáta Orosová, PhD. Mgr. Zuzana Boberová, PhD. Emília Marcinová
Vydavateľ:	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Umiestnenie:	http://unibook.upjs.sk
Miesto a rok vydania:	Košice, 2016
Vydanie:	prvé
Počet strán:	116
Počet AH:	4
Dostupné od:	september 2016

ISBN 978-80-8152-434-9